

REPUBLIKA E SHQIPËRISË
KOLEGJI ZGJEDHOR GJYQËSOR
TIRANË

Nr. 22 REGJ.THEM.
Datë 07.06.2021 REGJ.THEM

Nr. 17 VENDIMI
DATË 15.06.2021 VENDIMI

V E N D I M
“NË EMËR TË REPUBLIKËS”

Kolegji Zgjedhor Gjyqësor i mbledhur pranë Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë me trup gjykues të përbërë nga:

Gjyqtare: Emona MUÇI (Relatore)
Gjyqtar: Gentian MEDJA (Anëtar)
Gjyqtare: Manjola XHAXHO (Anëtare)
Gjyqtar: Asim VOKSHI (Anëtar)
Gjyqtare: Alma KOLGJOKA (Anëtare)

me sekretare gjyqësore **Ermelinda Nuraj**, sot më datë **15.06.2021**, në seancë gjyqësore me dyer të hapura, mori në shqyrtim çështjen me nr.22 Akti, datë **07.06.2021** Regjistrimi që i përket:

PADITËS:

Subjekti Zgjedhor Partia Demokratike–Aleanca për Ndryshim (PD–AN), përfaqësuar me Autorizimin datë 07.05.2021, nga Marash Logu.

I PADITUR:

Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, përfaqësuar në gjykim me Autorizimin **nr. 5765 Prot., datë 14.06.2021 nga Z. Olsi Peto.**

PERSON I INTERESUAR:

Subjekti Zgjedhor Lëvizja Socialiste për Integrim, përfaqësuar në gjykim me autorizim nr. 485 datë 14.06.2021 nga Silva Caka.

Subjekti Zgjedhor Partia Socialiste e Shqipërisë përfaqësuar në gjykim me **Autorizimin nr.180 Prot., datë 27.05.2021 nga Maringlen Legisi.**

OBJEKTI:

1. Kundërshtimi i vendimit të datës 31.05.2021 të Komisionit të Ankimeve dhe Sanksioneve (KAS) për rrëzimin e kërkesës ankimore Nr. 40 të subjektit zgjedhor Partia Demokratike–Aleanca për Ndryshim (PD-AN).
2. Shpalljen e pavlefshmërisë së zgjedhjeve për Kuvendin e Shqipërisë të zhvilluara në datën 25.04.2021 në zonën zgjedhore Qarku Elbasan.
3. Urdhërimin e përsëritjes së zgjedhjeve për Kuvendin e Shqipërisë në të gjithë zonën zgjedhore Qarku Elbasan.

BAZA LIGJORE:

Nenet 1, 18, 35, 42, 45 dhe 64 të Kushtetutës së Shqipërisë. Nenet 6, 8 dhe neni 3, Protokollin 1 i Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut. Pikat 27 dhe 49 të Kodit të Praktikës së Mirë në Çështjet Zgjedhore. Nenet 136, 137, 145, 152, 153, 156, 160 dhe 161 të Kodit Zgjedhor. Nenet 14, 223 dhe 224 të Kodit të Procedurës Civile. Nenet 6 dhe 7 të Ligjit Nr. 9887, datë 10.03.2008 “Për Mbrojtjen e të Dhënave Personale”. Nenet 3 dhe 6 të Vendimit Nr. 9, datë 24.12.2020 të KQZ-së.

Gjykata pasi shqyrtoi çështjen në tërësi, administroi provat në seancë gjyqësore, dëgjoji pretendimet e fundit të palëve, sa më poshte:

Pala paditëse, Partia Demokratike – Aleanca për Ndryshim (PD – AN):

- *Pranimin e padisë.*
- *Kundërshtimi i vendimit të datës 31.05.2021 të Komisionit të Ankimeve dhe Sanksioneve (KAS) për rrëzimin e kërkesës ankimore Nr. 40 të subjektit zgjedhor Partia Demokratike–Aleanca për Ndryshim (PD-AN).*
- *Shpalljen e pavlefshmërisë së zgjedhjeve për Kuvendin e Shqipërisë të zhvilluara në datën 25.04.2021 në zonën zgjedhore Qarku Elbasan.*
- *Urdhërimin e përsëritjes së zgjedhjeve për Kuvendin e Shqipërisë në të gjithë zonën zgjedhore Qarku Elbasan.*

Pala e Interesuar, Partia Socialiste e Shqipërisë:

- *Rrëzimin e plotë të padisë të ngritur nga Partia Demokratike – Aleanca për Ndryshim (PD – AN), si të pabazuar në ligj dhe në prova.*

Pala e interesuar, Lëvizja Socialiste për Integrim:

- *Pranimin e padisë së ngritur nga Partia Demokratike – Aleanca për Ndryshim (PD – AN), si të bazuar në ligj dhe në prova.*

Pala e paditur, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve:

- *Rrëzimin e padisë së ngritur nga subjektet politike Partia Demokratike–Aleanca për Ndryshim. Lënien në fuqi të Vendimit nr.94, datë 31.05.2021 të Komisionit të Ankimimeve dhe Sanskioneve (KAS).*

VËREN:

I. Procedura e ndjekur:

1. Pala paditëse, Partia Demokratike – Aleanca për Ndryshim (PD – AN), i është drejtuar Kolegjit Zgjedhor Gjyqësor me kërkesëpadi më datë 07.06.2021, duke kërkuar “*Kundërshtimin e vendimit të datës 31.05.2021 të Komisionit të Ankimeve dhe Sanskioneve (KAS) për rrëzimin e kërkesës ankimore Nr. 40 të subjektit zgjedhor Partia Demokratike–Aleanca për Ndryshim (PD-AN). Shpalljen e pavlefshmërisë së zgjedhjeve për Kuvendin e Shqipërisë të zhvilluara në datën 25.04.2021 në zonën zgjedhore Qarku Elbasan. Urdhërimin e përsëritjes së zgjedhjeve për Kuvendin e Shqipërisë në të gjithë zonën zgjedhore Qarku Elbasan.*”.

II. Faktet e Çështjes:

2. Presidenti i Republikës, me Dekretin nr.11700 datë 06.09.2020, kishte caktuar datën 25 Prill 2021, për zhvillimin e zgjedhjeve për Kuvendin e Shqipërisë.

3. Në datën 25.04.2021, në 12 Zonat Zgjedhore në Republikën e Shqipërisë u zhvilluan zgjedhjet për Kuvendin e Shqipërisë. Pas përfundimit të procesit të numërimit të votave KZAZ-të përkatëse plotësuan e miratuan tabelat përmbledhëse të rezultateve për subjektet zgjedhore dhe për kandidatët për deputetë të zonave përkatëse. Zona Zgjedhore Qarku Elbasan ka 10 (dhjetë) zona të administrimit zgjedhor, përkatësisht ZAZ nr. 44, ZAZ nr. 45, ZAZ nr. 46, ZAZ nr. 47, ZAZ nr. 48, ZAZ nr. 49, ZAZ nr. 50, ZAZ nr.51, ZAZ nr. 52 dhe ZAZ nr. 53.

4. Në datë 04.05.2021, me vendimin nr.344 Komisioneri Shtetëror i Zgjedhjeve (KSHZ) vendosi miratimin e Tabelës Përmbledhëse të Rezultatit për subjektet zgjedhore, për zonën zgjedhore Qarku Elbasan në zgjedhjet për Kuvendin të datës 25 Prill 2021. Në përfundim të procesit të numërimit të votave për subjektet zgjedhore, u konstatuan 156,162 fletë të vlefshme votimi dhe 9,776 fletë të pavlefshme.

4.1 Sipas tabelës përmbledhëse rezultojnë se subjekti zgjedhor Partia Demokratike–Aleanca për Ndryshim (PD–AN) ka siguruar 57878 fletë të vlefshme votimi, të ndara sipas zonave zgjedhore si vijon:

- ZAZ nr. 44, fletë votimi të vlefshme 5397;
- ZAZ nr. 45, fletë votimi të vlefshme 3946;
- ZAZ nr. 46, fletë votimi të vlefshme 4227;
- ZAZ nr. 47, fletë votimi të vlefshme 11562;
- ZAZ nr. 48, fletë votimi të vlefshme 6970;
- ZAZ nr. 49, fletë votimi të vlefshme 6299;

- ZAZ nr. 50, fletë votimi të vlefshme 6464;
- ZAZ nr. 51, fletë votimi të vlefshme 3983;
- ZAZ nr. 52, fletë votimi të vlefshme 5181;
- ZAZ nr. 53, fletë votimi të vlefshme 3849;

5. Kundër vendimit nr.344, datë 04.05.2021 të Komisionerit Shtetëror të Zgjedhjeve (KSHZ) ka paraqitur ankim subjekti zgjedhor Partia Demokratike–Aleanca për Ndryshim (PD – AN).

6. Komisioni i Ankimimeve dhe Sanksioneve me vendimin nr.94, datë 31.05.2021 ka vendosur:

1. Rrëzimin e Kërkesës Ankimore nr. 40, datë 09.05.2021 të paraqitur nga subjekti zgjedhor Koalicioni Partia Demokratike – Aleanca për Ndryshim (PD - AN).

2. Lënien në fuqi të vendimit nr. Nr. 344, datë 04.05.2021 të Komisionerit Shtetëror të Zgjedhjeve “Për miratimin e tabelës përmbledhëse për rezultatin e votimit në zonën zgjedhore qarku Elbasan, për subjektet zgjedhore dhe kandidatët për deputetë në zgjedhjet për Kuvendin e Shqipërisë të datës 25 prill 2021”;

3. Ky vendim hyn në fuqi menjëherë dhe publikohet në faqen zyrtare të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve.

4. Kundër këtij vendimi mund të bëhet ankim në Kolegjin Zgjedhor pranë Gjykatës së Apelit Tiranë brenda 5 ditëve nga hyrja e tij në fuqi.

7. Në lidhje me kërkimin e ankuesve për pavlefshmërinë e zgjedhjeve në këtë qark, nga ana e KAS-it është argumentuar: “...(…) Neni 160 i Kodit Zgjedhor përcakton si tipar kryesor për shkeljet e ligjit, me qëllim që ato të trajtohen si shkak për pavlefshmërinë e zgjedhjeve, peshën e tyre dëmprurëse mbi zgjedhjet. Në këto raste dëmi mund të vijë edhe nga një shkelje e vetme, por tronditëse për zgjedhësit ose rregullshmërinë e procesit (p.sh. cënimi i integritetit të kutive të votimit - nenet 115 dhe 138 të KZ). Përgjatë zgjedhjeve mund të ndodhin parregullsi apo shkelje të shumta, të lehta ose të rënda, të cilat mund të kenë lidhje me aspekte të veçanta të procesit, por jo të gjitha mund të cilësohen “shkelje që çënojnë rëndë procesin zgjedhor”. Shkelje që çënojnë rëndë procesin zgjedhor janë vetëm shkeljet që ose i pengojnë/largojnë zgjedhësit në masë nga votimi, ose që i detyrojnë ata të votojnë në masë kundër vullnetit të tyre, ose që tjetërsojnë në masë votën e hedhur. Votimi familjar p.sh. që është konstatuar shpesh nga misionet vëzhguese të OSBE/ODIHR-it si shkelje e procesit zgjedhor nuk është konsideruar nga ata kurrë si shkelje që shkakton pavlefshmërinë e zgjedhjeve, sepse ata nuk e kanë vëzhguar asnjëherë këtë shkelje në masën e vet kritike. Po kështu, shitblerja e votës që gjithashtu është kritikuar në një numër zgjedhjesh dhe që këtë herë u cilësua si “problem i përhapur”, nuk u vëzhgua prej tyre në masë kritike.... Kodi Zgjedhor ka përpunuar mjete ligjore të ndryshme për shkelje të ndryshme. Për një pjesë prej tyre mjeti ligjor është gjoba administrative (shkeljet e kryera nga media, subjektet zgjedhore, përfaqësuesit e institucioneve), për një pjesë janë masat disiplinore (shkarkimi etj.), për një pjesë është ndjekja penale (shitblerja e votës, shpërdorimi i detyrës, korrupsioni aktiv dhe pasiv në zgjedhje etj.), por për asnjërën prej tyre Kodi nuk ka përcaktuar si mjet ligjor pavlefshmërinë e zgjedhjeve. Kjo është arsyeja pse ekzistenca e një apo

më shumë shkeljeve, qofshin këto edhe të rënda, nuk është shkak i vetëmjaftueshëm për të kërkuar pavlefshmëri. Kjo është arsyeja pse kërkesat për pavlefshmëri duhet të shoqërohen patjetër me argumentimin juridik që vërteton se shkelja e pretenduar është “shkelje që çënon rëndë procesin zgjedhor”, sikurse duhet të shoqërohen edhe me provën se sa dhe si e ka cënuar ajo procesin zgjedhor.

7.1 Në lidhje me provat e tjera KAS ka analizuar se:”...(...) Nga pohimet e avokatit të subjektit ankues PD rezulton se provat e paraqitura prej këtij subjekti ankues dhe të pranuarat për shqyrtim nga KAS-i nuk faktojnë sa raste shitblerje vote, sa raste lejesh legalizimi, sa raste punësimi, sa raste mohimi të së drejtës për votim për emigrantët, sa raste votimi të shumëfishtë ka pasur në qarkun e Elbasanit. Po kështu, ato nuk faktojnë se sa secili prej këtyre fenomeneve, apo edhe i formave të tjera të përdorimit të burimeve shtetërore, i dhënies së ndihmave apo i ushtrimit të presionit mbi zgjedhësit kanë ndikuar në pengimin/largimin e zgjedhësve nga votimi, në detyrimin e votuesve që të votojnë në një mënyrë të caktuar, apo tjetërsimin e votës. Sipas avokatit të subjektit kërkues këto të dhëna mund të reduktoheshin vetëm nga informacionet e institucioneve shtetërore. Pavarësisht nga ky fakt, subjekti ankues nuk kishte bërë asnjë përpjekje për sigurimin e tyre, por kërkoi që KQZ-ja t’i merrte ato. Subjekti ankues nuk ishte në gjendje të identifikonte nëse ekzistonin dokumente pranë këtyre institucioneve që të përmbanin informacionin e kërkuar. Ai pohoi në seancë se nuk kishte disponuar mbi të dhëna nga informacionet e kërkuar në momentin e hartimit të kërkesës ankimore, por besonte se, nëse merreshin si prova, ato do të konfirmonin pretendimet e ankuesit. ... Në rrethin e provave të pranuarat për shqyrtim janë një grup dokumentesh fotokopje, përfshirë fotot bashkëlidhur një pjesë të kallzimeve penale. KAS-i i pranoi këto prova për shqyrtim për shkak se ato ose janë marrë nga burime publike, ose nuk u kontestuan nga asnjëra nga palët e përfshira në proces. ...Subjekti ankues ka depozituar si prova në mbështetje të pretendimeve të veta 2 (dy) kallzime penale. Kallzimet penale të depozituara si prova nuk provojnë në asnjë rast ekzistencën apo vërtetësinë e fakteve apo ngjarjeve të përshkruara në të. Ai provojnë vetëm faktin se PD për zonën zgjedhore Qarku Elbasan ka depozituar së paku dy kallzime penale. ...Kodi Zgjedhor përcakton në pikën 4 të nenit 91: “4 (katër) muaj para datës së zgjedhjeve deri në formimin e qeverisë së re pas zgjedhjeve ndalohet propozimi, miratimi ose nxjerrja e akteve ligjore ose nënligjore, të cilat parashikojnë dhënien e përfitimeve për kategori të caktuara të popullsisë, të tilla si aktet që parashikojnë rritjen e pagave, pensioneve, mbështetjes ekonomike apo sociale, uljen ose heqjen e taksave, vendosjen e amnistive fiskale, privatizimin apo dhënien e pasurive a të shpërblimeve, etj., përveçse kur nisma kushtëzohet nga gjendje të fatkeqësisë natyrore”. Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 1076, datë 24.12.2020 “Për disa ndryshime dhe shtesa në vendimin nr. 555, datë 11.8.2011, të Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e strukturës dhe të niveleve të pagave të punonjësve me arsim të lartë dhe të punonjësve të infermieristikës në sistemin e ministrisë së shëndetësisë dhe njësinë mjekësore ushtarake pranë spitalit universitar të traumës, si dhe për trajtimin e personelit mjekësor në strukturat e forcave të armatosura”, të ndryshuar” ka dalë brenda periudhës së ndalimit dhe sjell rritje pagash për kategori të caktuara punonjësish publikë. Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 1044, datë 18.12.2020 “Për një shtesë në vendimin nr. 929, datë 17.11.2010, të Këshillit të Ministrave, “Për krijimin dhe përdorimin e fondit të veçantë”, të ndryshuar” është miratuar përpara fillimit të periudhës së ndalimit,

prandaj nuk përbën shkelje, sikurse miratimi i vendimit nr. 1102, datë 24.12.2020 “Për përcaktimin e kriterëve bazë të sektorëve që do të mbështeten dhe të masës së financimit nga fondi i programit për bujqësinë e zhvillimin rural, për vitin 2021” nuk përbën shkelje, sepse ai është vendim procedurash dhe kriteresh lidhur me një fond që është dhënë me ligjin për buxhetin e vitit 2021. Shkelja e kryer në favor të subjektit zgjedhor PS me nxjerrjen e VKM nr. 1076, datë 24.12.2020 formon kundërvajtje administrative sipas nenit 172 të Kodit Zgjedhor. Nga pohimet e përfaqësuesve administratës së KQZ-së rezulton se PD nuk ka bërë ankim në KQZ për këtë shkelje. ...Një grup provash të depozituara nga subjekti ankues ilustronë debatin mediatik rreth të ashtuquajturit “skandali i patronazhistëve”, i cili ka lidhje me një bazë të dhënash prej rreth 900 mijë zgjedhësish, ku ishin fiksuar, ndër të tjera, dhe preferencat e aluduara politike të tyre. Nga tërësia e të dhënave të bazës janë me interes për zgjedhjet të dhënat për preferencat politike. Këto të dhëna janë dukshëm produkt i punës së “patronazhistëve”, mbështetur në “eksplorimin” e tregut politik nga strukturat partiake. Kjo metodë eksplorimi politik bën pjesë në taktikat tradicionale të partive politike, ndonëse metodat ndryshojnë nga njëra parti në tjetrën. Pjesa tjetër e të dhënave janë të dhëna personale, që janë siguruar në mënyrë të paqartë, përveç listës me emra zgjedhësish e cila është publike dhe u ofrohet partive politike në zbatim të dispozitave të Kodit Zgjedhor (pika 2 e nenit 60). Përdorimi, përpunimi dhe ruajtja e të dhënave personale rregullohet nga ligji për mbrojtjen e të dhënave personale. Rrethanat e lidhura me skandalin e patronazhistëve provojnë shkallën e ulët të respektimit të rregullave të vendosura nga ky ligj në Shqipëri. Provat e paraqitura në këtë kontekst provojnë sensibilitetin ndaj ngjarjes, por jo ndikimin e saj tek votuesit. Subjekti ankues nuk solli prova se publikimi mund të kishte intimiduar zgjedhësit dhe t’i kishte mbajtur ata larg nga procesi i votimit. Pjesëmarrja në këto zgjedhje në zonën zgjedhore Qarku Elbasan ishte 166048 (47,85%), nga 166551 (49,43%) që ka qenë në vitin 2017. Në ditën e votimit misioni vëzhgues i OSBE/ODIHR-it vuri re në disa qarqe “grupe të rinjsh që grumbulloheshin jashtë qendrave të votimit dhe dukej se kontrollonin zonën dhe mbanin shënim se kush votonte”. Edhe kjo formë patronazhi është pjesë e taktikave elektorale të partive të mëdha, pjesë e metodave që kompletojnë bazat e të dhënave të partive politike. Për këtë u servir si provë një pjesë nga raporti i ODHIR (fq. 19). ...Kodi Zgjedhor ka parashikuar mundësinë për shtetasit shqiptarë që jetojnë jashtë shtetit që të votojnë në zgjedhjet për Kuvendin. Komisionit Rregullator i është lënë kompetenca e posaçme që të vendosë “zhvillimin për herë të parë të votimit nga jashtë vendit, mbështetur në raportimin e Komisionerit për plotësimin e masave tekniko-organizative që mundësojnë votimin” (shkronja “ç” e pikës 2 të nenit 20). Në zgjedhjet e 25 prillit 2021 Komisioni Rregullator nuk e shfrytëzoi këtë kompetencë, duke mos e ligjëruar mundësinë e kësaj kategorie zgjedhësish të votonin në distancë. Në këto zgjedhje mund t’a shfrytëzonin këtë mundësi, nëse do bëhej e aplikueshme, vetëm 3613 zgjedhës nga 4572 shtetas të regjistruar me banim jashtë shtetit (të dhënat janë marrë nga KQZ-ja). Për shkak të mosaplikimit të votimit nga jashtë vendit, e drejta e tyre e votimit do të realizohej në këto zgjedhjeve vetëm nëpërmjet paraqitjes në qendrën e tyre të votimit. Ky modalitet votimi është në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi. Pamundësia e votimit në distancë në këto zgjedhje për shtetasit shqiptarë me banim jashtë shtetit nuk formon shkelje. Atje ku nuk ka shkelje nuk ka pavlefshmëri.

Subjekti ankues ngriti pretendim kundrejt urdhrit nr.219, datë 19.04.2021 të Ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale "Për karantinimin e personave që vijnë në Republikën e Shqipërisë nga Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Greqia" si një "vendim që pengoi efektivisht 500 mijë emigrantë shqiptarë që jetojnë në Greqi për të ushtruar të drejtën e votës". Urdhri i sipërcituar është motivuar me nevojën për të dominuar përhapjen e epidemisë Covid-19, në kushtet e "kontakteve më intensive në popullatë deri në përfundim të festës dhe veprimtarive fetare të lidhura me pashkët ortodokse". Vetizolimi i personave që hyjnë në territorin e Republikës së Shqipërisë është një masë që është marrë në mënyrë të përsëritur që nga koha e nisjes së pandemisë dhe ka qenë e lidhur me statistikat e sëmundshmërisë dhe pritshmëritë nga ngjarje të caktuara. Mbyllja, izolimi apo vetizolimi kanë qenë masa dominuese edhe në rastet e festave të tjera zyrtare, publike ose fetare. Në kohën që u mor kjo masë Republika e Greqisë ka pasur në fuqi izolimin 14 ditor dhe numrin e kufizuar të hyrjeve për personat që hynin në territorin grek nga Shqipëria. Më vonë kjo masë u shndërrua në izolim 7 ditor. Shqipëria e mbajti në këmbë këtë masë deri më datën 3 maj 2021, d.m.th. deri pas festës. Urdhri nr.219, datë 19.04.2021 është kontestuar pa sukses në rrugë ligjore në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë dhe në Gjykatën Administrative të Apelit nga subjekti ankues LSI. Subjekti ankues PD nuk ka shfrytëzuar mjetet ligjore për kontestimin e tij. Për këtë arsye, ligjshmëria e urdhrit nuk mund të vihet në diskutim. Efektet e një urdhri të ligjshëm nuk mund të formojnë shkelje. Pa shkelje nuk ka pavlefshmëri. ...Subjekti ankues PD-AN ka referuar se në ditën e zgjedhjeve kanë qenë 23.000 persona të infektuar me Covid-19, sipas të dhënave zyrtare nga Ministria e Shëndetësisë. Statistika e ofruar nuk saktëson se sa prej tyre kanë qenë zgjedhës për zonën zgjedhore qarku Elbasan. Për zgjedhësit e kësaj kategorie nuk ka qenë e mundur të votonin në kushtet e izolimit. Deklarata e Misionit vëzhgues të OSBE-ODIHR-it e ka quajtur këtë "mohim de facto i të drejtës për të votuar" (faqe 7). Kodi Zgjedhor nuk parashikon mundësinë e votimit në distancë për zgjedhësit me vendbanim në Republikën e Shqipërisë, sikurse nuk autorizon KQZ-në që të përpunojë rregulla dhe të marrë masa për kryerjen e një votimi të tillë. Ky është kuadri ligjor për zgjedhjet. Kushtetueshmëria e tij nuk është sfiduar në rrugë ligjore. Edhe kushtetueshmëria e rregullave të izolimit për shkak të pandemisë Covid-19 nuk është sfiduar në rrugë ligjore. Kjo është arsyeja që Misioni vëzhgues e quan rezultatin mohim de facto, por nuk e quan shkelje. Atje ku nuk ka shkelje nuk ka pavlefshmëri. ...Një pretendim i veçantë ka lidhje me numrin anomalisht të lartë të fletëve të votimit të pavlefshme. Në zonën zgjedhore Qarku Elbasan numri i këtyre votave është 9771 ose 5.88% e numrit total të votave, por ky numër nuk mund të konsiderohet anomalisht i lartë, sepse mungon baza krahasuese. Pas ndryshimeve të fundit të Kodit Zgjedhor, votuesve iu dha mundësia të ushtronin të drejtën e tyre, duke hedhur dy vota, një për subjektet dhe një tjetër për kandidatët. Statistika nuk mund të krahasohet me votimet e kryera në Shqipëri, kur zgjedhësit kanë hedhur vetëm një votë. Në vlerësimin e subjektit ankues pavlefshmëria e lartë lidhet me kompozimin e fletës së votimit, gjë që përforcohet edhe nga deklarata e Komisionerit Shtetëror të Zgjedhjeve e datës 28.04.2021. Subjekti ankues nuk paraqiti asnjë fakt që të provonte lidhjen shkakësore midis vendimit të Kolegjit Zgjedhor për përmbajtjen e fletës së votimit dhe numrit të lartë të fletëve të pavlefshme. Deklarata e Komisionerit nuk e nxjerr këtë lidhje. Nga ana tjetër, ka një grup shkaqesh, të cilat duhet të mbahen në konsideratë gjatë analizës faktike rreth kësaj çështjeje si

p.sh. fakti se në këto zgjedhje u votua me dy vota dhe probabiliteti i gabimit dyfishohet, fakti se fushata edukuese nuk pati efektin e dëshiruar ose nuk e davariti dot konfuzionin, fakti se kandidatët nuk harmonizuan dot mënyrën e re të votimit me taktikat elektorale, apo fakti se pavlefshmëria mund të ishte mënyrë votimi me dashje nuk mund të eliminohej vetëm për shkak se nuk përputhen me linjën e arsytimit të ankuesit. Misioni vëzhgues i OSBE/ODIHR-it identifikon si shkak të mundshëm vonesën në nisjen e fushatës informuese-edukuese. Pavlefshmëria e votës është pjesë e rregullave të votimit dhe numërimit të votave, nuk është mohim i së drejtës për të votuar (nuk ka mohim të së drejtës kur e drejta është ushtruar), nuk është shkelje e Kodit Zgjedhor, për pasojë nuk formon shkak për pavlefshmëri të zgjedhjeve. ... Subjekti ankues PD ka përfshirë në ankim një numër provash që bëjnë fjalë për individë të aluduar me rekorde të tmerrshme kriminale, të cilët janë të lidhur me interesa biznesi me shumicën qeverisëse dhe që janë përfshirë “si eksponentë që kontribuonin në këtë fushatë edhe për shkak të përfitimeve që kanë marrë nga PS”. Faktet e referuara në provat e depozituara dhe në shtjellimin e kërkesës ankimore nuk krijojnë lidhje faktike dhe logjike me shkelje të Kodit Zgjedhor dhe nuk provojnë kërkesën për shpalljen e pavlefshme të zgjedhjeve. ...Subjekti ankues PD u tërhoq nga pretendimi i tij i shprehur në pikat 51-53 të kërkesës ankimore dhe e zëvendësoi atë me pretendimet që rezultuan nga administrimi i rezultateve të kryqëzimit të të dhënave nga pajisjet PEI të përdorura për identifikimin e votuesve. Subjektet ankuese në tërësi pretenduan se materiali shpjegues me statistikat e kontrollit të kryqëzuar të të dhënave PEI dhe dëshmia e Nënkomisioneres Shtetërore të Zgjedhjeve provojnë se ka patur parregullsi në administrimin e pajisjeve, të cilat kanë lidhje me regjistrimin e një gjurme daktiloskopike për më shumë se një identitet zgjedhësi, sikurse ka pasur raste të izoluar të personave me identitet dhe gjurmë daktiloskopike të njëjtë në dy qendra votimi të ndryshme. Në vlerësimin e përfaqësuesit të subjektit ankues PD ky fakt provon se ekziston mundësia që një person i vetëm të ketë votuar në emër të shumë zgjedhësve dhe kjo e bën votimin në këto raste të pavlefshëm. Nga shqyrtimi i materialit të servirur nga KQZ-ja rezulton se ai jep informacion për fazën e parë të hetimit administrativ që neni 167/2 i KZ kërkon të kryhet “pasi të jetë shpallur rezultati përfundimtar, të jenë përmbyllur procedurat ankimore dhe zgjedhjet të kenë përfunduar” me qëllimin “për të verifikuar rregullsinë dhe saktësinë e veprimtarisë së administratës zgjedhore përgjatë administrimit të procesit dhe vlerësimit e numërimit të votave”. Rezultatet e servirura në material formojnë indicie për hetimin administrativ të KQZ-së, por nuk formojnë dot prova për të mbështetur pretendimin e subjektit ankues “ për raste të shumta të votimit të dyfishtë”. Materiali i servirur konstaton se për zonën zgjedhore ka një listë prej 312 rastesh të identifikuar me gjurmë daktiloskopike të dyshuara të njëjta nga pajisjet, por jo të përputhshme. Nëse gjurmët do ishin të përputhshme, atëherë pajisja do t'i kish deklaruar të përputhshme ato. Vetëm në katër raste ky dyshim përqaq gjurmën daktiloskopike me identitetin e njëjtë në dy qendra votimit të ndryshme. Mbi bazën e informacionit të përfutur nga materiali i servirur mund të ngrihen vetëm hipoteza për sjelljen e zgjedhësve të evidentuar por nuk mund të krijohet bindja për shkelje të provuara, aq më tepër për votim të dyfishtë. Nga palët në proces u argumentua se materiali i servirur provon se administrimi i procesit nga operatorët ka qenë i parregullt. KAS-i çmon se ky pretendim nuk ka lidhje me pretendimin për votim të shumëfishtë për të cilin ishte kërkuar marrja e provës. Ky material dhe stadi aktual i hetimit administrativ të KQZ-së nuk e

provon pretendimin për votim të shumëfishtë. ... Subjekti ankues PD e ka mbështetur kërkesën e vet për pavlefshmëri edhe në deklaratën e Misionit vëzhgues të OSBE/ODIHR-it për gjetjet dhe konkluzionet paraprake, të datës 26.04.2021. Dokumenti përmban gjetje dhe të dhëna për shitblerjen e votës dhe për përdorimin e burimeve shtetërore, të cilat janë referuar në kërkesën ankimore. Në vlerësimin e këtij dokumenti KAS-i duhet të ndajë referencat me burim interlokutorët nga referencat me burim vëzhguesit e misionit. Në vlerësimin e tij të përgjithshëm misioni vëzhgues ka konstatuar se edhe në këto zgjedhje “mbetën problem praktikat gjerësisht të përhapura të blerjes së votës” (faqe 2), sikurse ka konsideruar të besueshme “raportimet sipas të cilave koordinatorët e partive të mëdha u ishin afruar për t’u blerë votat një numri domethënës votuesish nga komunitetet rome dhe egjiptiane (faqe 16). Deklarata eidenton faktin se “ministrat vijuan fushatën përgjatë veprimtarive zyrtare dhe me këtë publicitet i dhanë përparësi domethënëse partisë qeverisëse”, sikurse thekson se ishin shqetësim dhënia e incentivave dhe pretendimet për presion mbi nëpunësit publikë (faqe 2). Dokumenti nuk përmban të dhëna specifike në lidhje me Qarkun Elbasan në këto aspekte. Gjetjet dhe konkluzionet paraprake të deklaratës janë të besueshme dhe të pranueshme. Sipas gjetjeve dhe konkluzioneve të kësaj deklarate të ODIHR, ka përhapje të fenomenit, blerja e votave është e pranishme si metodë së paku tek partitë e mëdha. Gjithsesi, përmasat e këtyre fenomeneve nuk formojnë, në gjykimin e misionit vëzhgues, shkak për pavlefshmëri, përndryshe deklarata nuk do t’i konsideronte zgjedhjet si zgjedhje ku “votuesit mund të zgjidhnin midis kandidatësh, të cilët mund të bënin lirshëm fushatë, me një kuadër ligjor që respekton liritë themelore” dhe ku “zgjedhjet ishin në përgjithësi të mirëorganizuar”(faqe 1).... Subjekti ankues PD kërkoi nga KAS-i që të merrte në cilësinë e provës 19 informacione specifike nga institucione të ndryshme që veprojnë në territor. KAS-i, kjo e fundit, pasi shqyrtoi kërkesën vendosi me shumicë votash rrëzimin e saj.

7.3 Rezultoi nga përmbajta e vendimit të KAS-it objekt ankimi kjo analizë e pretendimeve:
“...(...) 1. Arsytimi i subjektit ankues PD konsiston në argumentimin e veprimit kumulativ të një serie shkeljesh dhe parregullsish të supozuara ose të provuara të cilat kanë degraduar zgjedhjet në atë masë, sa që rezultati i tyre është jolegjitim dhe zgjedhjet duhet të shpallen të pavlefshme në të gjithë zonën zgjedhore. Sipas pohimit të përfaqësuesve të subjektit ankues pretendimi do mund të provohej kryesisht nga rezultatet e kërkimit të tij drejtuar institucioneve, i cili u rrëzua nga KAS-i. Subjekti ankues nuk ka pasur në dispozicion, nuk ka pasur dijeni dhe nuk mund të parashikonte përfundimet që mund të dilnin nga prova të cilat nuk ekzistonin në momentin e ngritjes së pretendimit. Pretendimi i ngritur kryesisht mbi hipoteza është një pretendim kryesisht i pa mbështetur në prova. Edhe prova e kërkuar me nismën e dy anëtarëve për një informacion që nuk disponohej nga KQZ-ja dhe që u vu në dispozicion pa përfunduar hetimin administrativ, nuk pati vlerën e provës, por vetëm të indicieve. Raporti informativ u shfrytëzuar nga subjekti ankues PD vetëm për të ngritur hipoteza “manipulimi”, ndërkohë që provonte në shumicën e tij vetëm parregullsi dhe gabime njerëzore, të cilat nuk cenojnë rregullshmërinë e zgjedhjeve dhe rezultatin e tyre.

7.4 Për KAS-in rezulton i mbështetur në prova pretendimi se: “ - në rastin e vendimit të Këshillit të Ministrave nr. nr. 1076, datë 24.12.2020, miratimi dhe nxjerrja e aktit është kryer në periudhën e ndalimit të parashikuar nga pika 4 e nenit 91 të KZ. Neni 172 i KZ e trajton këtë

rast si kundërvajtje administrative, por trajtimi i tij nuk mund të bëhet kryesisht nga KAS-i, ndërkohë që rezulton e provuar se subjekti ankues nuk e ka vënë në lëvizje KQZ-në për këtë çështje”;

7.5 Për KAS-in rezulton i pambështetur në ligj pretendimi se përbëjnë shkelje:” - nxjerrja e urdhrin nr.219, datë 19.04.2021 të Ministrit të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale "Për karantinimin e personave që vijnë në Republikën e Shqipërisë nga Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Greqia” dhe mohimi, për këtë shkak, i të drejtës së emigrantëve për të votuar;

- moskrijimi i kushteve për të votuar për personat e sëmurë me Covid-19;
- miratimi nga Kuvendi i Republikës së Shqipërisë, pa pëlqimin e subjektit ankues, i ligjit nr. 115/2020 “Për disa ndryshime në ligjin nr.8417, datë 21.10.1998, “Kushtetuta e Republikës së Shqipërisë”, të ndryshuar” dhe i ligjit nr. 118/2020 “Për disa shtesa dhe ndryshime në ligjin nr. 10019, datë 29.12.2008, “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë”, i ndryshuar”;
- numri i lartë i votave të pavlefshme për zonën zgjedhore;
- e drejta e kryetarëve të subjekteve zgjedhore për të kandiduar në më shumë se një zonë zgjedhore;
- kryerja e punëve apo investimeve publike gjatë fushatës zgjedhore;
- dhënia e lejeve të legalizimit gjatë fushatës zgjedhore”.

7.6 Për KAS-in rezulton i pambështetur në prova pretendimi se: “ - të ketë pasur blerje të votës, dhënie të ndihmave, dhënie ose premtim për dhënie ose përfitime nga skemat shtetërore, presion ose kanosje mbi zgjedhësit në rastet e kallëzuar penalisht për këtë shkak;

- lejet e legalizimit që identifikohen në kallëzimet penale të jenë dhënë nga autoritetet kompetente në këmbim të premtimit për të votuar Partinë Socialiste;
- punësimet e identifikuar të jenë kryer kundrejt premtimit për të votuar Partinë Socialiste, të jenë kryer në periudhën e fushatës zgjedhore, në mungesën e shkaqeve të përligjura apo të emergjencave;
- publikimi i të dhënave personale të zgjedhësve (skandali i patronazhistëve) të ketë ndikuar në intimidimin e zgjedhësve për të marrë pjesë në votim, apo në detyrimin e tyre për të votuar në një mënyrë të caktuar;
- numri i lartë i votave të pavlefshme të ketë lidhje me mënyrën e kompozimit të fletës së votimit;
- “persona me rekorde të tmerrshme kriminale” të kenë pasur lidhje shkakësore me ndonjë nga shkeljet e pretenduara në kërkesën ankimore;
- të ketë pasur raste të provuara jashtë çdo lloj dyshimi të arsyeshëm të votimit të shumëfishtë”.

7.7 Për KAS-in rezulton e provuar se: “ - publikimi i të dhënave personale të zgjedhësve (skandali i patronazhistëve) nuk ka ndikuar në uljen e pjesëmarrjes së zgjedhësve në votim;

- lëshimi i lejeve të legalizimit nuk ka ndikuar në rezultatin e votimit. ”

7.8 Komisioni i Ankimeve dhe Sanksioneve, në vendimmarrjen e tij ka arritur në konkluzionin se: “1.Shqyrtimi administrativ evidentoi raste shkeljesh të detyrimeve ligjore, të cilat formojnë kundërvajtje administrative. Shkeljet e evidentuara nuk provohet të kenë pasur ndikim në pjesëmarrjen e zgjedhësve në votim, në ushtrimin e lirë dhe të pandikuar të së drejtës së tyre apo në tjetërsimin e vullnetit. Ato nuk formojnë “shkelje që çënojnë rëndë procesin

zgjedhor” dhe as “shkelje që mund të ketë ndikuar në ndarjen e mandateve në zonën zgjedhore”, për pasojë nuk mund të shërbejnë si shkak për të shpallur zgjedhjet të pavlefshme në një ose më shumë qendra votimi.

2. Çdo ngjarje, fakt apo situatë e zhvilluar në zbatim apo në përputhje me kuadrin ligjor në fuqi nuk formon shkelje dhe nuk mund të shërbejë si shkak për të kërkuar pavlefshmërinë e zgjedhjeve në një apo më shumë qendra votimit.

3. Çdo shkelje e pretenduar dhe që nuk mund të provohet se ka ndodhur ose se ka pasur ndikim mbi zgjedhjet në formën e pengimit të zgjedhësve për të marrë pjesë në votim, detyrimit të tyre për të votuar në një mënyrë të caktuar apo në formën e tjetërsimit të votës nuk mund të shërbejë si shkak për të kërkuar pavlefshmërinë e zgjedhjeve në një apo më shumë qendra votimit.”

III. Pretendimet e palëve ndërgjyqëse përpara kolegjit;

8. Subjekti zgjedhor Partia Demokratike–Aleanca për Ndryshim (PD–AN) pasi është bërë me dije me vendimin e K.A.S. duke pretenduar se ky vendim është i pabazuar në ligj dhe në prova i është drejtuar Kolegjit Zgjedhor Gjyqësor pranë Gjykatës Administrative të Apelit Tiranë me paditë objekt gjykimi.

9. Pala paditëse, Partia Demokratike–Aleanca për Ndryshim (PD–AN), në kërkesë padi dhe gjatë gjykimit, nëpërmjet përfaqësuesve të saj, pretendoi se:

- a. *Vendimi i KAS është i cënueshëm, ai është marrë në shkelje të ligjit procedural dhe ligjit material, si dhe nuk është kryer një hetim i plotë e i gjithanshëm.*
- b. *Në lidhje me ligjin procedural: Subjekti zgjedhor PD – AN gjatë hetimit administrativ ka vendosur në dispozicion të KAS çdo provë të siguruar nga vetë ajo, më qëllim identifikimin e të gjitha aspekteve të paligjshmërisë që karakterizuan procesin zgjedhor të 25 prillit.*
- c. *Në kushtet kur një pjesë e provave ka qënë e pamundur të sigurohet nga subjekti, ky i fundit i ka kërkuar KAS-ti që ti drejtohet organeve të administratës shtetërore, për të vënë në dispozicion informacione, dokumente dhe çdo provë tjetër që kërkohet ose çmohet e nevojshme për hetimin administrativ.*
- d. *Kërkesa e subjektit është refuzuar nga KAS, kjo në shkelje flagrante të nenit 136, pika 1, gërma “c” dhe nenit 137 të Kodit Zgjedhor.*
- e. *Në lidhje me themelin e pretendimeve për pavlefshmëri:*
- f. *Në lidhje me pavlefshmërinë e zgjedhjeve: Kodi Zgjedhor ka përcaktuar në mënyrë të detajuar cilat janë rastet kur zgjedhjet shpallen të pavlefshme, cili është organi kompetent dhe pasojat që sjell një vendim i tillë, sipas përcaktimeve të nenit 160 të Kodit Zgjedhor. Ndërsa në rast të marrjes së një vendimi për pavlefshmërinë e zgjedhjeve në një zonë zgjedhore, neni 161, pika 1 parashikon se KQZ-ja, eventualisht Kolegji Zgjedhor urdhëron përsëritjen e zgjedhjeve në të gjithë zonën zgjedhore.*
- g. *Në rastin konkret, subjekti zgjedhor PD-AN ka parashtruar një numër të madh shkeljesh të Kushtetutës, Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, Kodit të Praktikës së Mirë për Çështjet Zgjedhore dhe Kodit Zgjedhor, të cilat në tërësinë e tyre çënojnë rëndë procesin*

zgjedor në një masë të tillë që ndikojnë drejtpërdrejtë në ndarjen e mandateve. Tërësia e këtyre shkeljeve krijon bindjen e plotë bazuar në fakte dhe prova të pakundërshtueshme, si dhe Kodin Zgjedor, për shpalljen e pavlefshme dhe përsëritjen e zgjedhjeve në Zonën Zgjedhore Elbasan.

- h. Mohimi i të drejtës për të votuar i emigrantëve: Deri në datën 19 prill 2021, nuk ka pasur asnjë ndalim që emigrantët shqiptarë, të hynin në Shqipëri dhe të vendoseshin në karantinë. Komiteti Teknik i Ekspertëve pranë Ministrisë së Shëndetësisë, vetëm 1 javë para zgjedhjeve, nxori një vendim që detyronte emigrantët që vinin nga Greqia apo Maqedonia e Veriut të karantinoheshin detyrimisht për një periudhë 2-javore. Ky vendim pengonte efektivisht 500 mijë emigrantë shqiptarë që jetojnë në Greqi dhe Maqedoni, për të ushtruar të drejtën e votës, në mënyrë diskriminuese.*
- i. Zgjedhësit, që ishin të infektuar me COVID-19 dhe që ndodheshin në karantinë, qenë të detyruar të respektonin rregullat e izolimit, duke u cënuar de facto e drejta e tyre për të votuar. Sipas Ministrisë së Shëndetësisë, numri i personave të infektuar me COVID-19 në ditën e zgjedhjeve ishte rreth 23.000, ndërkohë që vetëm në qytetin e Elbasanit ky numër ishte 304 individë.*
- j. E drejta e çdo qytetari shqiptar për të votuar është e sanksionuar në nenin 45 të Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë, njëkohësisht është një nga të drejtat themelore e parashikuar në nenin 3, Protokollin 1 të KEDNj.*
- k. Ndërsa në neni 24 dhe 25 të Kodit Zgjedor, është parashikuar shprehimisht e drejtën e votimit për emigrantët shqiptar në vendin e tyre të rezidencës, mundësi kjo e cila nuk u është dhënë, duke mohuar një nga të drejtat e tyre themelore.*
- l. Blerja e votës dhe përdorimi i personave me rekorde të tmerrshme kriminale: Në qarkun Elbasan është konstatuar shitblerja e votave dhe shkeljet e tjera flagrante. Ndërtimi i një skeme kriminale, e shtrirë në të gjithë Qarkun Elbasan për blerjen e votës, nëpërmjet përfshirjes të personave me rekorde kriminale (9 prova), përbën shkelje flagrante të Kodit Zgjedor, duke cënuar rëndë procesin zgjedhor, e për rrjedhojë duke ndikuar drejtpërdrejtë në ndarjen e mandateve. Ky ndikim ka bërë të mundur dhe ndarjen jo të drejtë të mandateve për Qarkun e Elbasanit ku diferenca ndërmjet PS dhe PD -AN për mandatin e deputetit është vetëm 2510 vota.*
- m. Shitblerja e votës është një ndër problematikat kryesore të konstatuara edhe në Deklaratën e Gjetjeve dhe Rekomandimeve Paraprake të OSBE/ODIHR. Partia Demokratike nëpërmjet strukturave të saj në terren ka evidentuar dhe faktuar raste të shumta flagrante të shitblerjes së votës. Për të gjitha këto raste, PD ka depozituar 50 kallëzime penale në SPAK, ndër të cilat 30 kanë të bëjnë me raste masive të shitblerjes së votës dhe 130 kallëzime në prokuroritë e rretheve për shkelje të tjera. Në rastin e qarkut Elbasan, Partia Demokratike ka depozituar 2 kallëzime në SPAK me mbi 40 persona përfshirë këtu dhe zyrtarë të lartë të pushtetit qendror dhe vendor, persona me rekorde të tmerrshme kriminale, persona nën kërkim, të përfshirë drejtpërdrejtë në blerjen e votave në favor të PS. Persona me rekorde kriminale, drejtohen nga drejtues të lartë të institucioneve shtetërore apo drejtuesit politik të Partisë Socialiste në këtë qark.*

- n. *Veprime këto të ndaluara nga neni 91 i Kodit Zgjedhor dhe neni 3 i Vendimit Nr. 9/2020 të KQZ-së.*
- o. *Blerja e votës nëpërmjet dhënies së bonuseve dhe përfitimeve të tjera:* *Shitblerja e votës u krye nëpërmjet dhënies së bonuseve dhe përfitimeve të tjera të cilat përbënin problem në procesin zgjedhor duke devijuar vullnetin e qytetarëve. Qeveria nëpërmjet akteve nënligjore ka miratuar Vendime Qeverie nëpërmjet të cilave është mundësuar dhënien e një shpërblimi në fund viti, për mjekët dhe punonjësit e Policisë së Shtetit. Është vendosur të ndryshohet struktura dhe niveli i pagave për punonjësit e stafit mjekësor, punonjëseve të tjerë me arsim të lartë dhe punonjësit e stafit teknik të shkencave mjekësore në sistemin e Ministrisë së Shëndetësisë, Njësisë Mjekësore Ushtarake në Spitalin Universitar të Traumës, në strukturat e Forcave të Armatosura dhe institucionet e ekzekutimit të vendimeve penale.*
- p. *Janë konstatuar dhënie e pagave shtese nga drejtuesi politik të PS për Qarkun Elbasan dhe njëkohësisht Drejtor i Përgjithshëm i OSHEE, ka dhënë një pagë shpërblim për 13 mijë punonjës të OSHEE, etj.*
- q. *Nga ana tjetër, nxjerrja e akteve për dhënien e përfitimeve, bonuseve apo shpërblimeve për kategori të caktuara shoqërore përbën gjithashtu një formë të manipulimit të vullnetit të zgjedhësve nëpërmjet dhënies së të mirave materiale, çka është gjithashtu rreptësisht e ndaluar nga nenet 78 dhe 91 të Kodit Zgjedhor. Drejtuesit e lartë politik në këtë qark kanë shfrytëzuar vendimin nr. 85, datë 10.02.2021 të Këshillit të Ministrave, duke përdorur dyfishimin e përkohshëm të ndihmës ekonomike për përfitime politike. Përfituesit e pagesës së ndihmës ekonomike në Qarkun e Elbasanit janë njoftuar jo zyrtarisht dhe në mënyrë preferenciale.*
- r. *Shpesh herë praktika e shitblerjes së votës është e shoqëruar edhe me veprimtari të tjera të paligjshme, të tilla si marrja e dokumentit të identifikimit për të moslejuar votimin, kanosja e zgjedhësit apo detyrimi për të votuar në një mënyrë të caktuar nga një person që ushtron një funksion publik, premtime për punësim etj. Një pjesë të njerëzve në nevojë i janë dhënë ndihma ekonomike si dhe një bonos kundrejt vlerës 5,000 lekë, duke i orientuar dhe detyruar të hedhin votën për PS.*
- s. *Investimet publike/rindertimi:* *Shteti ka vendosur investimet publike në funksion të PS-së për zgjedhjet e 25 Prill 2021. Neni 3 i Vendimit Nr. 9, datë 24.12.2020 të Komisionit Rregullator të KQZ-së, ndalon mbështetjen dhe promovimin, në periudhën 4-mujore para datës së zgjedhjeve, të projekteve ose investimeve, me interes apo shtrirje territoriale kombëtare ose vendore në fushën e transporteve të çdo lloji, të energjetikës, telekomunikacionit, të veprave ujore të çdo lloji, në shërbim dhe interesit të publikut. Janë evidentuar së paku 20 raste në të gjithë vendin, 4 prej të cilave në Qarkun Elbasan, ku ministrat, deputetët apo kryetarët e bashkive promovuan projekte apo investime publike me qëllime të qarta elektorale.*
- t. *Intimidimi i administratës shtetërore për të mbështetur PS:* *Gjatë fushatës u konstatuan raste të shumta të cilat janë denoncuar vazhdimisht nga PD, sesi të gjitha nivelet e administratës vendore dhe qendrore ishin përfshirë në fushatë duke mbështetur publikisht kandidatët e*

- PS-së. Nëpunësit civilë ishin nën presion të vazhdueshëm për të mbështetur kandidatët socialistë, në të kundërt mund të shkarkoheshin nga detyra.*
- u. Veç kësaj punësimi në sektorin publik u rrit ndjeshëm në periudhën parazgjedhore. Sipas INSTAT në 2020 punësimi në sektorin publik u rrit me 6% pra me 10.572 persona. Ndërkohë, më 24 Dhjetor, qeveria autorizoi edhe krijimin e 2.472 pozicione të reja në administratën publike. Qartësisht, punësimet në administratën publike në periudhën zgjedhore, kur nuk diktohen nga nevoja të ngutshme, kanë për qëllim të përkthehen në mbështetje dhe vota për partinë në pushtet. Subjekti Zgjedhor PD –AN në argunetat e saj i është referuar dhe statistikave të publikuar nga Ministria e Financës.*
- v. Këto veprime janë shkelje të rënda ligjore, të cilat kanë si qëllim përfitim politik duke devijuar vullnetin e votuesve. Konstatimet e sipërcituara janë evidentuar edhe në Raportin Paraprak të OSBE/ODIHR.*
- w. Dhënia e lejeve të legalizimit/ndërtimit gjatë fushatës zgjedhore: Deputetë të ndryshëm të Partisë Socialiste kanë shpërndarë leje legalizimi në kundërshtim me përcaktimin e Kodit Zgjedhor dhe Vendimit Nr. 9/2020 të Komisionit Rregullator të KQZ-së. Kjo kategori, nuk e ka në kompetencë të shpërndajnë një dokument të tillë nga zyra e ASHK-së. Këto veprime qartazi tregojnë se si Partia Socialiste e ka vendosur shtetin në dispozicion të qëllimeve të saj elektorale. Në raste të përsëritura, për të cilat Partia Demokratike disponon foto dhe video, ku kandidatë për deputetë shpërndanë leje legalizimi në periudhën e ndaluar nga Kodi Zgjedhor, me qëllim të pastër elektorale. Janë evidentuar 9 raste të deputetëve të cilët kanë shpërndarë leje legalizimi me qëllim të qartë elektorale.*
- x. Në 20 Prill, u publikua një audiopërgjim i drejtorit të përgjithshëm të Kadastrës, gjatë një takimi me vartësit e tij, ky i fundit u kërkon “...që mos procedojnë më tej me rreth 100.000 kërkesa për leje legalizimi të banesave private, të cilat me siguri do të refuzohen duke sjellë prishjen e tyre. Kjo pasi, refuzimi i dhënies së lejeve të legalizimit do të sillte që këta persona të votonin për opozitën.”. Në të kundërt, drejtori I AKSH kërkon që të përshpejtohet procedura për rreth 60.000 kërkesa për leje legalizimi, të cilat kanë mundësi të mëdha për t’u miratuar në mënyrë që kjo të përkthehet në mbështetje për Partinë Socialiste*
- y. Sa më lart, paditësi PD –AN, konkludon se, është e qartë se parimi i barazisë ndërmjet palëve garuese në zgjedhje u çënuar rëndë pasi Shteti dhe Partia në pushtet (PS) u shkrinë në një. Një konstatim i tillë gjendet dhe në Raportin Paraprak të OSBE/ODIHR). Ky përdorim masiv i burimeve shtetërore, përveçse një veprimtari e paligjshme, e cila duhet hetuar dhe dënuar nga organet e drejtësisë, është në shkelje flagrante të neneve 78, 91, 92 të Kodit Zgjedhor dhe neneve 3 dhe 6 të Vendimit Nr. 9/2020 të Komisionit Rregullator të KQZ-së, çka ka çënuar rëndë procesin zgjedhor, duke ndikuar drejtpërdrejtë në vullnetin e zgjedhësve, rezultatin përfundimtar të zgjedhjeve dhe ndarjen e mandateve në Qarkun Elbasan.*
- z. Përdorimi i paligjshëm i të dhënave personale: Shteti vendosi të dhënat personale në dispozicion të serverave të PS në Tiranë dhe Elbasan. Në datën 11 prill, media publikoi një bazë të dhënash të 910.000 zgjedhësve që përdorte Partia Socialiste në Tiranë, duke bërë publike të dhëna personale si numri i ID, vendi i banimit, numri i telefonit dhe bindja*

politike e shprehur në zgjedhjet e kaluara dhe projeksionet për zgjedhjet e 2021. Këto të dhëna janë marrë nga të dhëna shtetërore që qytetarët i kanë vënë në dispozicion në portalin e-albania për të marrë shërbime gjatë pandemisë, apo në institucione të tjera shtetërore për të marrë shërbime nga administrata.

- aa. Gjithashtu sipas denoncimeve të LSI, faktohet të ketë ekzistuar një database të ngjashme në Durrës, në të cilë kishte të dhënat personale për më shumë se 350 mijë zgjedhës, me emër/mbiemër, nr. ID, nr. telefoni, vendbanimi, etj. Rrjedhja e të dhënave personale sensitive, duke përfshirë edhe preferencat politike të zgjedhësve përbën shqetësim serioz dhe i bën zgjedhësit vulnerabil. Skandali me të dhënat personale u evidentua edhe në Raportin Paraprak të OSBE/ODIHR.
- bb. Mbledhja, përpunimi, përdorimi dhe publikimi i të dhënave personale pa pasur miratimin me shkrim të mbajtësit të të dhënave është shkelje e rëndë e nenit 35 të Kushtetutës së Shqipërisë, nenit 8 të Konventës Evropiane dhe neneve 6 dhe 7 të ligjit “Për Mbrojtjen e të Dhënave Personale”.
- cc. Duke qenë se Shteti dhe Partia ishin të pajisur me informacion për secilin zgjedhës, përfshirë edhe bindjet e tyre politike, kjo i bëri më vulnerabël përballë pushtetit dhe më lehtësisht viktimë e presioneve apo mjeteve të tjera të kundërligjshme për të ndaluar të shprehin vullnetin e tyre lirisht, duke përdorur mekanizma të ndryshëm pengues.
- dd. Ndryshimet e njëanshme të Kodit Zgjedhor: Në datën 30.07.2020, Kuvendi i Shqipërisë nëpërmjet ligjit 115/2020, miratoi nismën e PS-së për disa ndryshime kushtetuese. Ndryshimet e njëanshme të Kodit Zgjedhor nga Partia Socialiste, duke shkelur marrëveshjen konsensuale me KQZ-në u evidentuan si problematika edhe nga Misioni i OSBE/ODIHR.
- ee. Numri i madh i fletëve të votimit të pavlefshme: Numri i votave të pavlefshme ishte 83.026, ose 5% e numrit total të votuesve dhe vetëm për Qarkun Elbasan ishin 9776 vota të pavlefshme ose 5.88%, ky fakt është ndikuar nga përmbajtja e fletës së votimit me numra dhe jo me emrat e kandidatëve, duke krijuar konfuzion ditën e zgjedhjeve.
- ff. Miratimi i një flete votimi në kundërshtim me kriteret e përcaktuara nga neni 98 i Kodit Zgjedhor dhe pika 27 e Kodit të Praktikës së Mirë në Çështjet Zgjedhore, sollti një numër tejet të lart të fletëve të votimit, të cilat nëse do të ishin përkthyer në mandate mund të ndryshonin rezultatit nga 5 – 8 mandate në të gjithë Shqipërinë. Këto mandate mund të sillnin jo vetëm ndryshimin e rezultatit në qarqe të caktuara, ku diferenca ndërmjet palëve është e ngushtë, por edhe në rang kombëtar, kur dihet se partia e parë sipas rezultateve paraprake ka vetëm katër mandate më shumë se shumica e kërkuar për formimin e qeverisë.
- gg. Pavlefshmëria e fletëve të votimit ka ndikuar drejtpërdrejtë në ndarjen e mandateve. veçanërisht kjo për Qarkun Elbasan ku diferenca ndërmjet PS dhe subjektit zgjedhor PD-AN ka qënë vetëm 2510 vota, ose 7266 më pak vota se numri i votave të pavlefshme.
- hh. Diskriminimi i kandidatëve gjatë procesit zgjedhor: Ligji u lejon vetëm Kryetarëve të partive, por asnjë kandidati tjetër që të kandidojë deri në 4 zona zgjedhore, ndërkohë që kandidatët e tjerë mund të kandidojnë vetëm në një zonë, gjë që përbën shkelje të së drejtës

së kandidimit në kushte të barabarta, ky fakt, përbën një diskriminim në të drejtën për t'u zgjedhur, në kuptim të neneve 18 dhe 45 të Kushtetutës.

ii. Votimi më shumë se një herë, votimi për të tretët apo votimi familjar: Një nga risitë e zgjedhjet për Kuvendin e Shqipërisë në 25 prill 2021 ishte identifikimi elektronik i zgjedhësve. Futja e këtij mekanizmi të ri në Kodin Zgjedhor ishte kërkuar me forcë nga PD dhe kishte qenë pjesë e konsensusit të arritur ndërmjet palëve për ndryshimet e Kodit Zgjedhor në Korrik 2020. Njëpërmjet identifikimit elektronik synohej të eliminohej votimi më shumë se një herë, në të njëjtën qendër votimi apo qendra të tjera, votimi për të tretët apo votimi familjar. Por, gjithsesi ajo që mbetet problematike është fakti se nga informacionet e marra në terren nga strukturat e Partisë Demokratike rezultoi se këto fenomene nuk janë shmangur.

jj. Nga subjekti zgjedhor PD – AN jepen detaje mbi rastet konkrete. Është konstatuar se persona të ndryshëm kanë votuar më shumë se një herë, qoftë për të tretët apo familjarë të tyre, duke shkelur kështu drejtpërdrejtë Kodin Zgjedhor. Nga ana tjetër, ekzistenca e këtij problemi u pranua edhe nga ana e Komisionerit Shtetëror të Zgjedhjeve, i cili në datën 6 maj njoftoi fillimin e procesit të kryqëzimit të dhënave për të konstatuar rastet e votimit më shumë se një herë në një qendër votimi apo qendra të ndryshme.

kk. Nga të dhënat e administruara nga KAS, nga kryqëzimi i të dhënave të pajisjeve PEI, për qarkun Elbasan, rezultoi se shenjat e gishtërinjve të 47 personave janë përdorur për identifikimin e 312 zgjedhësve, cka potencialisht, siç u pranua edhe nga e Nënkomisioneres Shtetërore të Zgjedhjeve, ekziston dyshimi i arsyeshëm se 47 persona kanë votuar 312 herë ose rreth 6-7 herë secili

ll. Si përfundim, subjekti zgjedhor PD – AN, vlerëson se, në tërësinë e tyre këto shkelje të ligjit shqiptar dhe praktikave më të mira ndërkombëtare, cënuan rëndë procesin zgjedhor, duke ndikuar drejtpërdrejtë në ndarjen e mandateve. Në këto kushte, është e qartë se vendimet e marra në kundërshtim me nenin 98 të Kodit Zgjedhor dhe pikat 27 dhe 49 të Kodit të Praktikës së Mirë në Çështjet Zgjedhore, cënuan rëndë procesin zgjedhor, duke diktuar një rezultat në shpërputhje me vullnetin e zgjedhësve, e për rrjedhojë edhe ndarjen e mandateve, dhe për rrjedhojë në kuptim të nenit 160 të Kodit Zgjedhor, ky proces zgjedhor në Qarkun Elbasan duhet të shpallet i pavlefshëm dhe të urdhërohet përsëritja e zgjedhjeve në këtë qark.

mm. Në tërësinë e tyre këto shkelje flagrante të ligjit – shitblerja e votës, përdorimi i personave me precedentë kriminalë, përdorimi i paligjshëm i administratës, vjedhja dhe përdorimi kriminal i të dhënave personale të shtetasve nga PS, përdorimi i paligjshëm, masiv dhe sistematik i parave të buxhetit të shtetit për tjetërsimin e vullnetit të qytetarëve dhe përdorimi i lejeve të legalizimit për vota – cënuan rëndë procesin zgjedhor, duke ndikuar drejtpërdrejtë në ndarjen e mandateve në zonën zgjedhore Qarku Elbasan. Këto shkelje dhe pasojat e tyre përmbushin kriteret e kërkuara nga nenet 160 dhe 161 të Kodit Zgjedhor për shpalljen e pavlefshmërisë së zgjedhjeve dhe përsëritjen e zgjedhjeve në Qarkun Elbasan.

nn. Me qëllim garantimin e të drejtës së palës ankuuese për një proces të rregullt ligjor, PD-AN parashtron kërkesat e saj për marrjen e provave pranë organeve të administratës publike,

në përputhje me nenet 136 dhe 137 të Kodit Zgjedhor, dhe nenet 223 dhe 224 të Kodit të Procedurës Civile.

oo. Bazuar në nenin 42 të Kushtetutës së Shqipërisë, nenin 6 të Konventës Evropiane të të Drejtave të Njeriut, pikat 27 dhe 49 të Kodit të Praktikës së Mirë në Çështjet Zgjedhore dhe nenet 158, 160 dhe 161 të Kodit Zgjedhor, përfundimisht, kërkohet: “Pranimi i padisë për shfuqizimin e vendimit nr. 94, datë 31.05.2021 të Komisionit të Ankimeve dhe Sanksioneve (KAS), për rrëzimin e kërkesës ankimore Nr. 40 të subjektit zgjedhor Partia Demokratike–Aleanca për Ndryshim (PD-AN). Shpalljen e pavlefshmërisë së zgjedhjeve për Kuvendin e Shqipërisë të zhvilluara në datën 25.04.2021 në zonën zgjedhore Qarku Elbasan. Urdhërimin e përsëritjes së zgjedhjeve për Kuvendin e Shqipërisë në të gjithë zonën zgjedhore Qarku Elbasan”.

9. Pala e paditur, Komisioni Qendror i Zgjedhjeve, nëpërmjet përfaqësuesit të tij, gjatë gjykimit kërkoi rrëzimi e kërkesë padisë si të pabazuar në ligj dhe në prova. Lënien në fuqi të vendimit nr. 94, datë 31.05.2021 të KAS.

10. Personi i Interesuar, Partia Socialiste e Shqipërisë, gjatë gjykimit, nëpërmjet përfaqësuesve të tij, pretendoi se:

- a. Padija e ngritura kundër vendimit të KAS Nr. 94, datë 31.05.2021 është e pabazuara në ligj dhe në prova dhe duhet të rrëzohet nga Kolegji. Komisioni i Ankimeve dhe Sanksioneve ka vlerësuar drejt dhe saktë të gjitha pretendimet duke interpretuar me përpikmëri ligjin zgjedhor për mbi pavlefshmërinë e zgjedhjeve dhe përsëritjen e tyre.*
- b. Tashmë është bërë e qartë se paditësi, subjekti zgjedhor PD-AN, për të gjitha zonat zgjedhore në Republikën e Shqipërisë përdor të njëjtat pretendime mbi të njëjtat fakte ose ngjarje dhe gjithmonë me mungesë të theksuar të argumentimit të shkeljes dhe lidhjes shkak-pasojë.*
- c. Neni 160 i Kodit Zgjedhor përcakton si tipar kryesor për shkeljet e ligjit, me qëllim që ato të trajtohen si shkak për pavlefshmërinë e zgjedhjeve, peshën e tyre dëmprurëse mbi zgjedhjet. Në këto raste dëmi mund të vijë edhe nga një shkelje e vetme, por tronditëse për zgjedhësit ose rregullshmërinë e procesit. Përgjatë zgjedhjeve mund të ndodhin parregullsi apo shkelje të shumta, të lehta ose të rënda, të cilat mund të kenë lidhje me aspekte të veçanta të procesit, por jo të gjitha mund të cilësohen “shkelje që çënojnë rëndë procesin zgjedhor”. Shkelje që çënojnë rëndë procesin zgjedhor janë vetëm shkeljet që ose i pengojnë/largojnë zgjedhësit në masë nga votimi, ose që i detyrojnë ata të votojnë në masë kundër vullnetit të tyre, ose që tjetërsojnë në masë votën e hedhur.*
- d. Në interpretim të nenit 125/4 dhe 160 të Kodit Zgjedhor, në çdo rast kërkesa për pavlefshmëri duhet të përmbajë të nominuar qendrën apo qendrat e votimit për të cilat kërkohet pavlefshmëria e rezultatit zgjedhor të miratuar. Secila qendër votimi ka specifikat e veta apo shkaqe të ndryshme, të veçanta ose të përbashkëta për konstatimin e elementëve të pavlefshmërisë së zgjedhjeve dhe kjo gjithmonë në varësi të bazës faktike të pretendimit të parashtruar nga paditësi. Edhe nga përmbajtja e padisë nuk rezulton që të*

- jenë dhënë sqarime apo interpretime sipas të cilave kërkohet pavlefshmëria e rezultatit në një apo disa qendra votimi.
- e. Nga ana e subjektit zgjedhor Partia Demokratike e Shqipërisë janë pretenduar fakte që lidhen me shitblerjen e votës, mohim të se drejtës për të votuar, raste të votimit të shumëfishtë, raste punësimi, dhënie ndihmash etj, por asnjëherë të provuara se sa kanë ndikuar në pengimin/largimin e zgjedhësve nga votimi, në detyrimin e votuesve që të votojnë në një mënyrë të caktuar, apo tjetërsimin e votës.
- f. Pala paditëse, duhet të provojë qartësisht se ka pasur shkelje të ligjit, të cilat kanë ndodhur në qendrat e votimit dhe se ekziston lidhja shkakësore ndërmjet shkeljes së ligjit dhe pasojës, pra cënimit të rëndë të procesit zgjedhor.
- g. Në asnjë moment nuk pretendohet pavlefshmëri në një apo disa qendra votimi konkrete të qarkut të Elbasanit, pra nuk përcaktohet asnjë qendër votimi me shkelje konkrete ligjore. Kërkesat detyrimisht duhet të jenë të arsyetuara, specifike dhe të identifikuar qartë.
- h. Po ashtu ky subjekt ka pretenduar shkelje të ligjit zgjedhor që lidhen me ushtrimin e veprimtarive të ndaluara si miratimi i V.K.M apo ndryshimeve të V.K.M, por që nuk janë ankimuar asnjëherë prej tij në KQZ.
- i. Përcaktimi i Urdhrit nr. 219, datë 19.04.2021 i Ministrisë të Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale "Për karantinimin e personave që vijnë në Republikën e Shqipërisë nga Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Greqia" si një "vendim që pengoi efektivisht 500 mijë emigrantë shqiptarë që jetojnë në Greqi për të ushtruar të drejtën e votës". Ky urdhër është kontestuar pa sukses në rrugë ligjore në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë dhe në Gjykatën Administrative të Apelit nga subjekti ankues LSI. Subjekti ankues PD nuk ka shfrytëzuar mjetet ligjore për kontestimin e tij. Për këtë arsye, ligjshmëria e urdhrit nuk mund të vihet në diskutim. Efektet e një urdhri të ligjshëm nuk mund të formojnë shkelje. Pa shkelje nuk ka pavlefshmëri.
- j. Lidhur me pretendimin tjetër se në ditën e zgjedhjeve, sipas Ministrisë së Shëndetësisë, numri i personave të infektuar me COVID-19 ishte rreth 23.000 Statistika e ofruar nuk saktëson se sa prej tyre janë qytetarë të qarkut Elbasan, e as faktin se sa prej tyre kanë qenë zgjedhës.
- k. Një pretendim i veçantë ka lidhje me numrin anomalisht të lartë të fletëve të votimit të pavlefshme. Në zonën zgjedhore Qarku Elbasan numri i këtyre votave është 9,771 ose 5.88% e numrit total të votave, por ky numër nuk mund të konsiderohet anomalisht i lartë, sepse mungon baza krahasuese, fakt ky i konstatuar drejt nga KAS.
- l. Në tërësinë e tyre, të gjitha faktet apo ngjarjet e pretenduar prej paditësit përveçse janë të paprovueshme për kundërligjshmërinë e tyre, nuk referojnë në të paktën një qendër votimi qarkun Elbasan dhe nuk parashtrohet asnjë arsyetim i detajuar sipas kërkesave të ligjit. Ky është tregues i padiskutueshëm se shkaqet e pretenduara nuk janë gjë tjetër veçse parashtrime formale pa asnjë thelb të njohur nga ligji zgjedhor.
- m. Edhe sikur të kishte pasur shkelje ligji, këto shkelje duhet që të kenë ndodhur në qendrën e votimit dhe jo në vende të tjera, si edhe të kenë ndikuar në shpërndarjen e mandateve.
- n. Sipas përcaktimeve të nenit 160, pika 4 të Kodit Zgjedhor, kuptohet, se shkeljet përveçse duhet të kenë ndodhur në ambientet e qendrës së votimit, duhet që të jetë mbajtur edhe një

raport nga K.Z.A.Z ose informacioni t'i jete referuar KZAZ me shkrim nga qendra e votimit ose të paktën të ketë një fillim prove me shkresë.

- o.K.Z.A.Z në veprimtarinë e saj ligjore të gjithë informacionin e saj mbi zhvillimin e votimeve në qendrat e votimit e ka në mënyrë të shkruar dhe të komunikuar po nga këto qendra. Asnjë prej palëve paditës nuk ka pretenduar shkelje të Pjesë II, Kreu III të Kodit Zgjedhor që lidhen me përbërjen e K.Q.V-se, papajtueshmëritë me detyrën të anëtarit të K.Q.V-se, emërimin dhe shkarkimin, mbledhjet dhe vendimet e K.Q.V-se etj.
- p.Kodi Zgjedhor ka përpunuar mjete ligjore të ndryshme për shkelje të ndryshme. Për një pjesë prej tyre mjeti ligjor është gjoba administrative (shkeljet e kryera nga media, subjektet zgjedhore, përfaqësuesit e institucioneve), për një pjesë janë masat disiplinore (shkarkimi etj.), për një pjesë është ndjekja penale (shitblerja e votës, shpërdorimi i detyrës, korrupsioni aktiv dhe pasiv në zgjedhje etj.), por për asnjërën prej tyre Kodi nuk ka përcaktuar si mjet ligjor pavlefshmërinë e zgjedhjeve. Kjo është arsyeja pse ekzistenca e një apo më shumë shkeljeve, qofshin këto edhe të rënda, nuk është shkak i vetëmjaftueshëm për të kërkuar pavlefshmëri. Kjo është arsyeja pse kërkesat për pavlefshmëri duhet të shoqërohen patjetër me argumentimin juridik që vërteton se shkelja e pretenduar është “shkelje që cenon rëndë procesin zgjedhor”, sikurse duhet të shoqërohen edhe me provën se sa dhe si e ka cenuar ajo procesin zgjedhor. Nevoja për provueshmëri imponon edhe nevojën për të provuar lidhjen shkakësore midis shkeljes dhe pasojës së rëndë, pengimit/largimit të zgjedhësve në masë nga votimi, detyrimit të tyre që të votojnë në masë kundër vullnetit, ose tjetërsimit në masë të votës së hedhur.
- q.Për sa kohë, në asnjë moment nuk provohet sipas ligjit pavlefshmëria e zgjedhjeve në një apo disa qendra e votimi, edhe kërkimi tjetër për përsëritjen e tyre sipas nenit 161 të K.Z mbetet i pa bazuar në ligj dhe në prova.
- r.Si përfundim, kërkohet rrëzimi i padisë si i pabazuar në ligj dhe në prova.

11. Personi i Interesuar, Partia Lëvizja Socialiste për Integritet, gjatë gjykimit, nëpërmjet përfaqësues së saj, kërkoi pranimin e padisë së ngritur nga Partia Demokratike – Aleanca për Ndryshim (PD – AN), si të bazuar në ligj dhe në prova.

IV. Arsyetimi i Kolegjit Zgjedhor Gjyqësor:

12. Kolegji Zgjedhor Gjyqësor pasi analizoi dispozitat ligjore, administroi provat shkresore dhe dëgjoi pretendimet e palëve, çmon se pala paditëse, “**Partia Demokratike – Aleanca për Ndryshim (PD – AN)**” ka parashtruar argumentet e saj lidhur me kërkesën për pavlefshmërinë e zgjedhjeve të zhvilluara në datë 25.04.2021 në Republikën e Shqipërisë, për qarkun Elbasan. Në kushtet kur pala paditëse ka ankimuar në rrugë gjyqësore vendimmarrjen e KAS-it, ky Kolegj vlerësoi të arsyetojë sa më poshtë:

13. Neni 3 i Protokollit nr. 1 “E drejta për zgjedhje të lira” (në vijim Neni 3 Protokollit nr. 1), parashikon se: “Palët e Larta Kontraktuese marrin përsipër të organizojnë, në intervale të arsyeshme kohore, zgjedhje të lira me votim të fshehtë, në kushte që sigurojnë shprehjen e lirë të mendimit të popullit për zgjedhjen e organit ligjvënës.” Sipas Konventës, ruajtja e lirive

themelore “mbështetet kryesisht mbi një regjim politik me të vërtetë demokratik”. Shtetet gëzojnë pra një hapësirë të gjerë vlerësimi në mënyrën e organizimit të votimit.

14. Neni 45 (Ndryshuar paragrafi i tretë me ligjin nr.137/2015, datë17.12.2015) Kreu III “Liritë Dhe Të Drejtat Politike i Kushtetutës së Republikës së Shqipërisë” parashikon se:” 1. Çdo shtetas që ka mbushur tetëmbëdhjetë vjeç, qoftë edhe ditën e zgjedhjeve, ka të drejtën të zgjedhë dhe të zgjidhet. 2. Përrjashtohen nga e drejta e zgjedhjes shtetasit e deklaruar me vendim gjyqësor të formës së prerë si të paaftë mendërisht. 3. Përrjashtohen nga e drejta për t’u zgjedhur shtetasit që janë dënuar me burgim, me vendim përfundimtar të formës së prerë, për kryerjen e një krimi, sipas rregullave të përcaktuara me ligj të miratuar me tri të pestat e të gjithë anëtarëve të Kuvendit. Në raste përrjashtimore dhe të justifikuara, ligji mund të parashikojë kufizime të së drejtës për të zgjedhur të shtetasve që vuajnë dënimin me heqje lirie, ose të së drejtës për t’u zgjedhur para dhënies së një vendimi përfundimtar apo kur shtetasit janë dëbuar për një krim ose për cenim shumë të rëndë dhe serioz të sigurisë publike. 4. Vota është vetjake, e barabartë, e lirë dhe e fshehtë”.

15. Nisur nga sa më sipër, në Kodin Zgjedhor të Republikës së Shqipërisë apo në aktet nënligjore të Komisionit Qendror të Zgjedhjeve, apo/ose Komisionit Rregullator janë parashikuar rregulla për përgatitjen, zhvillimin, administrimin, mbikqyrjen dhe shpalljen e rezultatit të zgjedhjeve (neni 1 para. 1). Përrmes këtyre rregullimeve ligjore garantohej parashikimi kushtetues për të siguruar zgjedhje të lira dhe të barabarta (neni 1, para. 3 i Kushtetutës), si dhe votë të lirë, fshehtë dhe barabartë për qytetarët (neni 45, para. 4 i Kushtetutës). Zgjedhjet janë një gur themeli i demokracisë të një vendi dhe zhvillimi i zgjedhjeve të lira, forcon parimin e shtetit të së drejtës dhe i jep jetë sundimit të ligjit. Nga ana tjetër, veprimet në kundërshtim me ligjin apo akteve nënligjore (specifike apo me karakter të përgjithshëm), passjellin një administrim të dobët të procesit zgjedhor, dhe kanë një ndikim afatgjatë tek liritë dhe të drejtat e njeriut.

16. Kolegji Zgjedhor Gjyqësor vlerëson se periudha para zgjedhore, dita e votimit dhe periudha pas procesit zgjedhor, (*dhe jo vetëm*) duhet të karakterizohet nga ligjshmëria, vendosmëria dhe transparenca, për të garantuar të drejtat demokratike në një vend të caktuar. Rregullat e parashikuara nga ligjet apo akteve nënligjore, që rregullojnë fushatën zgjedhore dhe periudhën parazgjedhjeve, si qëllim kryesor kanë një garë të barabartë dhe të drejtë, dhe pengimin e epërrsisë që mund të ketë subjekti politik që është në qeverisje, ndërkohë që përcaktimet ligjore të ditës së zgjedhjeve dhe periudhës pas votimit, si qëllim kryesor kanë garantimin e shprehjes së vullnetit nëpërrmjet *votës vetjake, të barabartë, të lirë dhe të fshehtë* .

17. Në kuadër të garantimit të së drejtës së votës, zgjedhjeve të lira dhe të barabarta, si dhe papërrkshëmërrisë së procesit zgjedhor, ligjvënësi në Kodin Zgjedhor, ka përcaktuar rastet e shpalljes së pavlefshmërrisë së zgjedhjeve.

18. Konkretisht, neni 160 Kodi Zgjedhor parashikon ndër të tjera se: “1. KQZ-ja kryesisht ose me kërkesë të subjekteve zgjedhorë, i shpall zgjedhjet të pavlefshme në një apo më shumë qendra votimi, në rast se:

- a) Kanë ndodhur shkelje të ligjit, të cilat kanë cënuar rëndë procesin zgjedhor ose kur tërësia e shkeljeve të ligjit, sipas kësaj shkronje, të ndodhura në ato qendra votimi mund

të ketë çënuar procesin zgjedhor në një masë të tillë, që mund të ketë ndikuar në ndarjen e mandateve në zonën zgjedhore;

b) Kanë ndodhur fatkeqësi natyrore në përmasa të tilla, që kanë penguar pjesëmarrjen e zgjedhesve në votim; ose

c) Votimi nuk ka filluar apo është pezulluar për më shumë se pesë orë...

3. *Kërkësa për shpalljen e pavlefshme të zgjedhjeve duhet të përmbajë shkaqet ligjore përshkrimin e rasteve të shkejeve dhe arsyetimin e detajuar për pasojën...*

19. Sipas parashikimit të mësipërm ligjor, Kolegji vlerëson se duke qënë një rast përjashtimor, në thelb kërkohet të nënvizohet parimi i rëndësishëm i **“paprekshmërisë së procesit zgjedhor”**, parim nga i cili nuk mund të ketë përjashtim edhe Kolegji Zgjedhor Gjyqësor. Prosesi i vendimmarrjes lidhur me pazgjedhshmërinë ose me kundërshtimin e rezultateve zgjedhore duhet të jetë brenda kornizës së një minimumi garancish kundër arbitraritetit. Vendimet për shpallje të një votimi si të pavlefshëm duhet t’i përgjigjen një pamundësie reale për të përcaktuar dëshirat e zgjedhësve (*Vendimi i GJEDNJ-së Kovach k. Ukrainës nr. 39424/02, GjEDNJ 2008*).

19.1 Në çështjen Kerimova k. Azerbajxhanit, nr. 20799/06, 30 shtator 2010, Gjykata e GJEDNJ-së arriti në përfundimin/konkluzionin se, falsifikimet e kryera nga dy zyrtarë zgjedhorë nuk kishin arritur ta shtrembëronin rezultatin përfundimtar të zgjedhjeve, të fituara nga paditësja. Pavarësisht sipas Gjykatës, autoritetet kombëtare i kishin shpallur të pavlefshme rezultatet, në shkelje të së drejtës së brendshme zgjedhore dhe pa marrë parasysh përmasat e vogla të efekteve të falsifikimeve të lartpërmendura. Ato i kanë cënuar në mënyrë arbitrare të drejtat zgjedhore të paditëses duke e penguar atë të marrë funksionet parlamentare. Gjykata doli andej në konkluzionin e rëndësishëm se, kjo shpallje pavlefshmërie tregonte një mungesë konsiderate për paprekshmërinë e procesit zgjedhor, e cila nuk mund të pajtohej me frymën e së drejtës për zgjedhje të lira. *Në fakt, roli i gjykatave nuk është kurrësi që të ndryshojnë shprehjen e popullit.*

20. Në vijim të këtij arsyeimi, subjektet zgjedhore gëzojnë të drejtë për të kërkuar pavlefshmërinë e zgjedhjeve, në një ose më shumë qendra votimi, në raste përjashtimore, dhe vetëm në ato raste kur është çënuar procesi zgjedhor, shprehja e lirë e votës, duke paraqitur shkaqet ligjore, përshkrimin e rasteve të shkeljeve të vëna re para procesit zgjedhor që kanë penguar procesin, shkeljeve të vëna re gjatë ditës së votimit apo shkeljeve të konstatuara në procesin e administrimit dhe numërimit të votave, në lidhje me votimin dhe arsyetimin e detajuar për pasojën e tyre (*ndikimin real në rezultat*).

21. Kolegji vë në dukje se në interpretim të nenit 160 paragrafi 1 gërma “a” të Kodit Zgjedhor, në rastet e kërkesës për shpallje të pavlefshme të zgjedhjeve në një apo më shumë qendra votimi, vlerësimi i “shkeljes” duhet bërë nisur nga kritere objektive. Subjekti/et zgjedhor/e ankues/e **a)** duhet të evidentojnë veprimet apo mosveprimet, të cilat pretendohen si shkelje të ligjit që kanë ndodhur para ose gjatë ditës së votimit, që kanë lidhje me lirinë e shprehjes së votës, shprehjes së vullnetit të votuesve; **b)** kanë barrën e provës që të provojë ekzistencën e shkeljeve të pretenduara; si dhe **c)** duhet të provojnë lidhjen shkakësore midis shkeljes së pretenduar dhe pasojës, cënimit të rëndë të procesit zgjedhor.

22. Kolegji thekson se nuk ka rëndësi nëse “shkeljet” janë një ose më shumë, por me rëndësi është që të provohet se “shkelja” apo “shkeljet” të jenë të një shkalle të tillë që kanë

vënë në rrezik dhe kanë cenuar zhvillimin e procesit zgjedhor sipas parimeve kushtetuese dhe atyre ligjore. Në këtë kuptim, subjektet zgjedhorë ankues duhet të provojnë qartazi shkeljen apo shkeljet ligjore në procesin zgjedhor, si dhe lidhjen shkakësore të drejtëpërdrejtë midis shkeljes apo shkeljeve dhe cënimit të rëndë të procesit zgjedhor. Pikërisht, evidentimi i shkeljes apo shkeljeve konkrete, argumentimi i lidhjes shkakësore midis shkeljes apo shkeljeve dhe cënimit të procesit zgjedhor, do të mund të krijonte bindjen mbi bazueshmërinë e kërimit për pavlefshmëri të zgjedhjeve në një ose më shumë qendra votimi dhe njëkohësisht do të respektonte parimin e *“paprëshmërisë së procesit zgjedhor”*, pasi në fakt, roli i gjykatave nuk është kurrsesi që të ndryshojnë shprehjen e popullit.

23. Në gërmën “b” të paragrafit të parë, të nenit 160 është parashikuar si shkak për pavlefshmërinë e zgjedhjeve në një apo disa qendra votimi, rasti i ndodhjes së fatkeqësisë natyrore, që duhet të jetë në përmasa të tilla që pengon pjesëmarrjen e zgjedhësve në votim. Ligji nr.45/2019 *“Për mbrojtjen civile”*, në nenin 3 parashikon se *“Fatkeqësi natyrore” janë fatkeqësitë që shkaktohen nga dukuri natyrore ekstreme, që lidhen me tërmetet, përmbytjet dhe vërshimet e ujit, temperaturat ekstreme dhe të tejzgjatura, rrëshqitjet arkitektonike, ortekët, erërat e forta në tokë dhe në det, zjarret masive në pyje, sëmundjet infektive masive dhe dukuri të tjera që ndikojnë në jetën e njerëzve, gjënë e gjallë, pronën, trashëgiminë kulturore dhe mjedisin”*. Në nenin 4 të ligjit përcaktohet se: *“1. Çdo person ka të drejtën e mbrojtjes nga fatkeqësitë natyrore dhe fatkeqësitë e tjera. 2. Në rastet e fatkeqësive natyrore dhe të fatkeqësive të tjera, mbrojtja dhe shpëtimi i jetës së njerëzve kanë prioritet mbi çdo aktivitet tjetër të mbrojtjes civile”*.

24. Me VKM nr. 243, datë 24.03.2020 është shpallur e gjendjes së fatkeqësisë natyrore në të gjithë Republikën e Shqipërisë për shkak të epidemisë së shkaktuar nga COVID-19. Kolegji thekson se sipas parashikimit ligjor të neni 160 të Kodit Zgjedhor gjendja e fatkeqësisë natyrore duhet të jetë e atyre përmasave, që të pengojnë pjesëmarrjen e zgjedhësve në votime. Kolegji vlerëson se kriza e shëndetit publik e shkaktuar nga *“COVID-19”* në vitin 2020, ka shkaktuar dëme të mëdha ekonomike dhe shëndetësore madje dhe të humbjes së jetëve njerëzore. Gjatë vitit të kaluar 2020 dhe në vijim, u evidentua qartazi se jo vetëm vendet në zhvillim, por edhe vendet e zhvilluara dhe me demokraci të konsoliduar u gjendën përballë vështirësive të mëdha në situatën e krijuar nga pandemia e *“COVID-19”*. Në këtë situatë synimi kryesor është mbrojtja e jetës dhe shëndetit të qytetarëve. Por nga ana tjetër, kjo periudhë e vështirë ka përballur shtetet dhe shoqëritë me sfida të tjera, që janë thelbësore për të garantuar demokracinë. Një nga këto sfida është dhe organizimi dhe zhvillimi i procesve zgjedhore, siç janë dhe zgjedhjet për Kuvendin e Shqipërisë datë 25 Prill 2021. Në këtë kuptim institucionet shtetërore, publike, subjektet zgjedhorë, shoqëria civile në kuadër të zhvillimit të zgjedhjeve në periudhën e pandemisë Covid-19, duhet të veprojnë dhe bashkëpunojnë me qëllim që të garantojnë mbrojtjen e të drejtave themelore kushtetuese dhe më e rëndësishme, të drejtën e jetës dhe shëndetit të individit.

25. Kolegji vë në dukje se neni 160 para.1 i Kodit Zgjedhor në pikat “b” dhe “c” parashikon raste të pavlefshmërisë së një apo më shumë qendra votimi që lidhen ekskluzivisht me pjesëmarrjen në votim dhe procedurën e votimit. Konkretisht, mosfillimi i votimit apo pezullimi i tij për më shumë se pesë orë, është rasti i parashikuar nga gërma “c” që mjafton të provohet që

ka ndodhur dhe i bën zgjedhjet në një apo disa qendra votimi të pavlefshme, pa u lidhur me ekzistencën e ndonjë pasoje tjetër.

26. Paragrafi i tretë i nenit 160 të Kodit Zgjedhor, përcakton se subjekti zgjedhorë që pretendon për pavlefshmëri të zgjedhjeve, duhet të paraqesë kërkesën e cila duhet të përmbajë shkaqet reale dhe ligjore për përshkrimin e rasteve të shkeljeve të ndodhura gjatë ditës së votimit apo pas saj dhe arsyetimin e detajuar për pasojën e tyre.

27. Ndërkohë siç është trajtuar më lart, rasti i pavlefshmërisë së zgjedhjeve në një apo disa qendra votimi i parashikuar nga neni 160 para.1, gërma “a” i Kodit Zgjedhor i referohet si shkeljeve të pretenduara gjatë situatës parazgjedhore dhe/ose gjatë zhvillimit të procesit të zgjedhjeve, me kusht që i) të kenë cënuar rëndë procesin zgjedhor dhe ii) të kenë ndikuar në ndarjen e mandateve duke mos u konsideruar kështu të lira.

28. Kolegji thekson se shkeljet që të sjellin shpalljen e pavlefshmërisë së zgjedhjeve në një apo disa qendra votimi, duhet të jenë të asaj shkalle, që shkaktojnë pamundësinë reale për të përcaktuar dëshirën dhe vullnetin e zgjedhësve. Kolegji vlerëson se evidentimi dhe provueshmëria e një shkelje apo shkeljeve të caktuara, duhet të pasohet nga vërtetimi i faktit që nga shkelja e kryer, ishte penguar apo tjetërsuar vullneti i zgjedhësve dhe rrjedhimisht ishte ndryshuar rezultati i zgjedhjeve. Kolegji vlerëson se e rëndësishme është ruajtja e ligjshmërisë së procesit zgjedhor dhe garantimi i votës së lirë. Për pasojë, shpallja e pavlefshmërisë së zgjedhjeve në një ose disa qendra zgjedhore mund të bëhet për arsye shkeljeve të rënda të ligjit.

29. Në këtë drejtim Kolegji gjen të drejtë arsyetimin e bërë nga KAS-i, sipas të cilit *“Shkelje që çënojnë rëndë procesin zgjedhor janë vetëm shkeljet që i pengojnë/largojnë zgjedhësit në masë nga votimi ose që i detyrojnë ata të votojnë në masë kundër vullnetit të tyre, ose që tjetërsojnë në masë votën e hedhur”*.

30. Kodi Zgjedhor ka përcaktuar një kategori shkeljesh, të cilat çënojnë procesin zgjedhor dhe që përbëjnë kundravajtje administrative. Konkretisht, në pjesën XIII të Kodit Zgjedhor *“Përgjegjësitë dhe sanksionet”* përmendim, Përgjegjësia e personave të ngarkuar me administrimin e zgjedhjeve (neni 168), Mosbashkëpunimi me KQZ-në (neni 169), Sanksionet administrative (neni 170), Sanksionet për subjektin zgjedhor për shkelje të ndalimeve të këtij ligji (neni 172), Sanksionet në lidhje me financimin e fushatës (neni 73), Thyerja e heshtjes zgjedhore (neni 174), Sanksioni për mosrespektim të barazisë gjinore (neni 175), Ekzekutimi i sanksioneve administrative (neni 176), përcaktohen rastet konkrete të shkeljeve dhe masat që merren në lidhje me to. Rezulton se në asnjë rast kodi nuk ka parashikuar si pasojë të tyre pavlefshmërinë apo përsëritjen e zgjedhjeve.

31. Kolegji thekson se shkeljet që janë kryer dhe që kanë cënuar rëndë procesin zgjedhor, sipas pretendimeve të paraqitura në gjykim nga palët paditëse, duhet të bazohen në prova, vlerësimi i të cilave do të kryhet përmes një gjykimit të drejtë dhe të arsyeshëm. Nga ana tjetër sipas nenit 11 të K.Pr.C dhe nenit 136 të Kodit Zgjedhor pala paditëse ka detyrimin të provojë pretendimet e saj. Subjektet zgjedhore në kupim të nenit 136 të Kodit Zgjedhor kanë të drejtë të kërkojnë marrjen e provave, nëse provojnë që nuk është bërë e mundur sigurimi i tyre nga vetë subjekti pretendues, duke treguar edhe shkaqet përkatëse. Neni 136 parashikon se vetë KQZ-ja mund të angazhohet në marrjen e këtyre provave, kur subjekti ankimes nuk ka mundur t'i sigurojë vetë provat. Kolegji vlerëson se kjo gjë mund të realizohet atëherë kur pala në mënyrë

bindëse dhe pa ekuivoqe, provon faktin se kjo provë ekziston dhe ajo është gjendur në pamundësi për të siguruar marrjen e saj dhe për këtë arsye i drejtohet KQZ-së, për marrjen e provës, si dhe është e nevojshme për të provuar faktin e pretenduar. Kolegji vlerëson të theksojë faktin se pretendimet lidhur me ekzistencën e provave që provojnë shkeljet e kryera, nuk duhet të jenë formale, në kuadër të retorikës politike. Përfundimisht Kolegji rithekson se në interpretim të ligjit zgjedhor, subjekti ankimues ka detyrimin të paraqesë provat, dhe nëse nuk ka mundur t'i sigurojë vetë, duhet të paraqesë të dhëna të mjaftueshme dhe bindëse për ekzistencën e provës pranë një institucioni të caktuar shtetëror/publik, si dhe të shpjegojë qartazi faktit që kërkon të provojë pra objektin e të provuarit dhe ndikimin e rezultatit të provës në zgjidhjen e mosmarrëveshjes së paraqitur.

32. Fillimisht Kolegji vlerëson të analizojë kërkesën e palës paditëse subjektit zgjedhor "Partia Demokratike – Aleanca për Ndryshim" për marrje të provave pranë institucioneve të ndryshme për të provuar pretendimet e paraqitura në këtë gjykim në lidhje me pavlefshmërinë e zgjedhjeve, kërkesë që kjo palë i kishte paraqitur edhe pranë KAS-it dhe që nuk ishte pranuar me argumentin se subjekti ankues nuk ka bërë përpjekje për të siguruar paraprakisht provat, sikurse kërkon neni 136/1/c i Kodit Zgjedhor, si dhe informacionet e kërkuara nuk gëzojnë cilësinë e provës, sipas K.Pr.Civile dhe për këtë shkak nuk mund të kërkohej si të tilla.

32.1 Kolegji kërkesën e palës paditëse, subjekti zgjedhor "Partia Demokratike-Aleanca për Ndryshim", për marrjen e informacioneve pranë institucioneve të ndryshme, të cilat i kanë konsideruar prova në mbështetje të pretendimit të tyre, (*Kolegji*) i rrëzoi në seancë gjyqësore, pasi u vlerësua se këto informacione të kërkuara për t'u marrë nuk ishin mjaftueshmërisht konkrete për nevoja të këtij gjykimi.

33. Duke u nisur nga ana formale, pala paditëse në këtë gjykim ka pretenduar se kërkesat e saj për marrje të provave do t'i shërbente hetimit të plotë, të gjithanshëm, dhe zgjidhjes së drejtë të mosmarrëveshjes zgjedhore duke ju referuar *një procesi të rregullt ligjor, nëpërmjet garantimit të zhvillimit të një hetimi të plotë dhe të gjithanshëm, në përputhje me ligjin*" (neni 11, 14 i K.Pr.Civile).

33.1. Kolegji vlerëson të theksojë si argument bindës, jurisprudencën e Gjykatës Europiane të të Drejtave të Njeriut e cila në disa vendimmarrje të saj, ku janë trajtuar mosmarrëveshjet zgjedhore, ka arritur në konkluzionin se nuk mund të shqyrtohen në këndvështrimin e nenit 6 të Konventës, të cilin Gjykata e ka gjykuar të pazbatueshëm. ...kështu që mosmarrëveshjet lidhur me organizimin e ushtrimit të kësaj të drejte dalin jashtë fushës së zbatimit të nenit 6 § 1... . Neni 6 nuk hyn në veprim as në pjesën e tij penale për sa u përket sanksioneve në lidhje me mosrespektimin e rregullave të zgjedhjeve (*Pierre-Bloch k. Francës, § 50, § 61 nr. 24194/94, 21 tetor 1997*). Në lidhje me mosmarrëveshjet zgjedhore rëndësi e veçantë i kushtohet procesit të ankimit efektiv dhe gjykimi i tyre brenda një afati të arsyeshëm, me qëllim garantimin e demokracisë së një vendi.

Pas analizës së mësipërme, dhe duke ju referuar thelbit të tyre, Kolegji analizon në vijim pretendimet e palëve paditëse për pavlefshmëri të zgjedhjeve në qarkun Elbasan.

34. *Pretendimet për paraqitje të një numri të konsiderueshëm të kallëzimeve penale pranë SPAK apo Prokurorive të rretheve gjyqësore, për konsumim të veprave penale në procesin zgjedhor.*

34.1 Kolegji i qëndron argumentimeve të bëra nga KAS-i në lidhje me këtë pretendim. Kolegji konsideron se paraqitja e kallëzimeve penale, jo domosdoshmërisht nënkupton se realisht është kryer një vepër penale. Prokuroritë e rretheve gjyqësore apo Prokuroria e posaçme, sipas kompetencave respektive, kanë të drejtë dhe njëkohësisht detyrim kushtetues dhe ligjor që të hetojnë veprat penale dhe të ushtrojnë ndjekjen penale ndaj kujtdo që dyshohet se kryen vepër penale, duke përfshirë edhe veprat penale që kryhen para, gjatë apo pas procesit zgjedhor. Sipas legjislacionit penal ekzistenca e kryerjes së veprës penale dhe autorësia e saj konfirmohen me një vendim gjyqësor të formës së prerë. Kolegji thekson se në gjykim nuk u paraqit asnjë provë nga palët paditëse përsa i përket zonës zgjedhore/qarku Elbasan, që kryerja e krimeve të pretenduara zgjedhore ka cënuar rëndë procesin zgjedhor, duke ndikuar në vullnetin e zgjedhësve për të marrë pjesë apo jo në votime, si dhe në tjetërsimin e votës së tyre. Kolegji nuk mund të pranojë apriori pretendimin për ekzistencë të shkeljes apo shkeljeve, të ngritura në nivelin e një vepre penale, thjesht sepse është paraqitur një kallëzim penal (*në qarkun e Elbasanit pala paditëse ka paraqitur 2 kallzime penale dhe mbi 40 persona të përfshirë, edhe zyrrtarë të lartë dhe persona me rekorde kriminale*), pasi një interpretim i tillë bie ndesh me parimin e prezumimit të pafajësisë. Aq më tepër që në çdo rast, edhe nëse do të paraqiteshin vendime gjyqësore të formës së prerë ku të evidentohet kryerja e veprave penale gjatë procesit zgjedhor, Kolegji do të vlerësonte nëse kundërligjshmëria e veprimeve (të konsideruara si vepër penale me vendim gjyqësor të formës së prerë) kishte cënuar në atë masë procesin zgjedhor, që mund të legjitimonte kërkesën për pavlefshmëri të zgjedhjeve në zonën zgjedhore përkatëse. Sa më sipër pretendimi i palëve paditëse i sipërcituar është i pabazuar në prova dhe ligj.

35. *Pretendimi mbi përdorimin e burimeve shtetërore në fushatën zgjedhore, në dhënien e lejeve të legalizimit, ndihmave, dhënie e përfitimeve nga skemat shtetërore, rritjen e punësimit, intimidimi i punonjësve të administratës shtetërore, etj;*

35.1 Kolegji duke u nisur nga natyra e pretendimeve të mësipërme, ndikimi i tyre në procesin zgjedhor, nëpërmjet moslejimit të krijimit të kushteve të drejta dhe të barabarta për të gjithë kandidatët dhe partitë politike që të marrin pjesë në procesin zgjedhor, i mori në analizë së bashku. Në lidhje me këto pretendim Kolegji i referohet Kodit Zgjedhor i cili përcakton në pikën 4 të nenit 91 të tij se: “1...4 (katër) muaj para datës së zgjedhjeve deri në formimin e qeverisë së re pas zgjedhjeve ndalohet propozimi, miratimi ose nxjerrja e akteve ligjore ose nënligjore, të cilat parashikojnë dhënien e përfitimeve për kategori të caktuara të popullsisë, të tilla si aktet që parashikojnë rritjen e pagave, pensioneve, mbështetjes ekonomike apo sociale, uljen ose heqjen e taksave, vendosjen e amnistive fiskale, privatizimin apo dhënien e pasurive a të shpërblimeve, etj., përveçse kur nisma kushtëzohet nga gjendje të fatkeqësisë natyrore”.

35.2 Kolegji gjen me vend arsyetimin e përdorur nga KAS-i në lidhje me aktet përkatëse të kundërshtuara:” ...(...) *Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 1076, datë 24.12.2020 “Për disa ndryshime dhe shtesa në vendimin nr. 555, datë 11.8.2011, të Këshillit të Ministrave, “Për miratimin e strukturës dhe të niveleve të pagave të punonjësve me arsim të lartë dhe të*

punonjësve të infermieristikës në sistemin e ministrisë së shëndetësisë dhe njësinë mjekësore ushtarake pranë spitalit universitar të traumës, si dhe për trajtimin e personelit mjekësor në strukturat e forcave të armatosura”, të ndryshuar” ka dalë brenda periudhës së ndalimit dhe sjell rritje pagash për kategori të caktuara punonjësish publikë. ...Vendimi i Këshillit të Ministrave nr. 1044, datë 18.12.2020 “Për një shtesë në vendimin nr. 929, datë 17.11.2010, të Këshillit të Ministrave, “Për krijimin dhe përdorimin e fondit të veçantë”, të ndryshuar” është miratuar përpara fillimit të periudhës së ndalimit, prandaj nuk përbën shkelje, sikurse miratimi i vendimit nr. 1102, datë 24.12.2020 “Për përcaktimin e kriterëve bazë të sektorëve që do të mbështeten dhe të masës së financimit nga fondi i programit për bujqësinë e zhvillimin rural, për vitin 2021” nuk përbën shkelje, sepse ai është vendim procedurash dhe kriteresh lidhur me një fond që është dhënë me ligjin për buxhetin e vitit 2021. ...Shkelja e kryer në favor të subjektit zgjedhor PS me nxjerrjen e VKM nr. 1076, datë 24.12.2020 formon kundërvajtje administrative sipas nenit 172 të Kodit Zgjedhor. ...Nga pohimet e përfaqësuesve administratës së KQZ-së rezulton se PD nuk ka bërë ankim në KQZ për këtë shkelje”.

35.3 Kolegji vë në dukje se KAS ka argumentuar se “nga verifikimet e kryera, subjektet zgjedhore përkatës nuk kanë bërë ankim në KQZ për shkeljet e pretenduara, në kuadër të konsiderimit të tyre si “kundërvajtje administrative”. Indiferenca apo moskonsiderimi nga ana e palëve paditëse, e ndjekjes së rrugës së ankimit administrativ, me justifikimin “si joefektive”, nuk ka baza të justifikueshme ligjore, për aq kohë sa ekziston në ligj apo akte nënligjore mekanizmi i ankimit dhe legjislatori ka parashikuar mundësinë e ndalimit të këtyre veprimtarive të palejuara, shoqëruar edhe më masat administrative, sipas shkeljeve të konstatuara.

35.4 Sipas nenit 12 paragrafi i 4 i Ligjit nr. 10019 datë 28.12.2008 “Kodit Zgjedhor të Republikës së Shqipërisë” i ndryshuar, Komisioni Rregullator, në vijim Rregullatori është organi kompetent për miratimin e akteve me karakter normative në fushën e zgjedhjeve dhe vendosjen e rregullave për zgjedhjet. Në këtë kuadër, në lidhje me periudhën para zgjedhore me Vendimin nr. 2 datë 24.12.2020 “Rregullat e raportimit të veprimtarive me karakter publik të çdo institucioni publik, e me kapital shtetëror, Agjencie, Enteve shtetërore, kategoritë e veprimtarive të ndaluara si dhe monitorimin e veprimtarisë sjedhjes dhe përdorimit të burimeve njerëzore, financës dhe logjistikës së administratës shtetërore para zgjedheve”, Rregullatori ka pasur si qëllim/synim garantimin dhe sigurimin e paanshmërisë dhe trajtimit të barabartë të kandidatëve dhe të partive politike, krijimin e kushteve të drejta dhe të barabarta për të gjithë kandidatët dhe partitë politike që të marrin pjesë në procesin zgjedhor si dhe të mos përdoren fondet dhe burimet publike për qëllime politike. Ndërkohë objekti i këtij vendimi ka qenë përcaktimi i rregullat e raportimit të veprimtarive me karakter publik të çdo institucioni publik, e me kapital shtetëror, agjencie, enteve shtetërore, kategoritë e veprimtarive të ndaluara, procedura e shqyrtimit të tyre nga Komisioneri Shtetëror i Zgjedhjeve për ndalimin e realizimit të tyre, si dhe masat administrative në rast mosrespektimit e dispozitave të Ligjit nr.10019 datë 28.12.2008 “Kodit Zgjedhor të Republikës së Shqipërisë” i ndryshuar. Rregullatori ka vijuar me vendimmarrjet e tij me karakter normative që kanë rregulluar jo vetëm periudhën para zgjedhore por edhe ditën e zgjedhjeve dhe periudhën paszgjedhore, administrimin e materialit zgjedhor dhe numërimin e votave, si shprehje e lirë e vullnetit të zgjedhësve.

35.5 Palët paditëse pretenduan se nga ana e subjektit Partia Socialiste, partia qeverisëse, janë përdorur ndër të tjera, burime shtetërore në fushatën zgjedhore, janë dhënë leje të legalizimit, ndihmë ekonomike, përfitime nga skemat shtetërore, rritja e njerëzve të punësuar, si dhe janë intimiduar punonjësit e administratës publike në kundërshtim me Kodi Zgjedhor dhe vendimin nr. 9/2020 të Komisionit Rregullator të KQZ, ndërkohë që ka rezultuar se asnjë prej këtyre veprimtarive të ndaluara, nuk është referuar pranë Komisionerit Shtetëror të Zgjedhjeve, me qëllim hetimi administrativ.

35.6 Duke iu referuar pretendimit të palëve paditëse, Kolegji vlerëson se ato nuk arritën të provonin se pikërisht miratimi i këtyre akteve nënligjore/administrative në vetvete, kishte çënuar rëndë procesin zgjedhor, me pasojë ndryshimin e votës së zgjedhësve në atë masë sa të kishte ndikuar në ndarjen e mandateve në zonën zgjedhore përkatëse. Vlerësimi i ndikimit të këtyre akteve, në këtë moment kohor (pra pas procesit zgjedhor), është i pamundur, paragjykes dhe hipotetik, jo i matshëm dhe jo konkret, dhe për më tepër vjen në kundërshtim me prezumimin ligjor të votës së fshehtë.

35.7 Në vlerësim të Kolegjit, nuk mund të disponohet mbi pavlefshmërinë e zgjedhjeve sa kohë nuk provohet shkelja me anë të provave reale dhe të drejtëpërdrejta, apo një lidhje e drejtë për drejtë dhe shkakësore e tyre, me ndryshimin e vullnetit të zgjedhësve, në një masë kritike, që të jetë bërë përcaktuese në ndikimin e vullnetit të zgjedhësve. Sa më sipër, ky pretendim i palëve paditëse do të konsiderohet i pabazuar në prova dhe ligj.

36. Pretehimet në lidhje me pamundësinë e votimit të shtetasve shqiptarë që jetojnë jashtë vendit dhe të karantinuar.

36.1 Pala paditëse parashtron se mosgarantimi i të drejtës për votim të shtetasve shqiptar me banim jashtë vendit ka çënuar rëndë procesin zgjedhor dhe për pasojë zgjedhjet e qarkut Elbasan duhet të shpallen të pavlefshme. Kodi zgjedhor ka parashikuar mundësinë që edhe shtetasve shqiptarë që jetojnë jashtë vendit, t'u garantohet e drejta e votës. Siç ka argumentuar KAS-i në vendimin objekt gjykimi, në nenin 20/1/dh të Kodit Zgjedhor përcaktohet kompetenca e Komisionit Rregullator (që janë të zgjedhur nga Kuvendi) për të shqyrtuar dhe miratuar aktet me karakter normativ lidhur me rregullat për regjistrimin e votuesve nga jashtë vendit, për procedurat e votimit të tyre, administrimin dhe numërimin e votave etj. Sipas vendimit të KAS-it, konstatohet se për zgjedhjet e përgjithshme të datës 25.04.2021, kjo gjë nuk është realizuar nga ana e Komisionit Rregullator dhe rrjedhimisht nuk është mundësuar votimi i shtetasve shqiptarë që jetojnë jashtë vendit.

36.2 Kolegji thekson se jemi në kushtet kur pamundësia e realizimit të votimit të shtetasve shqiptarë jashtë vendit (*në vendet ku jetojnë*) nuk do të mund të konsiderohet shkelje që passjell pavlefshmëri të zgjedhjeve në qarkun Elbasan. Mungesa e akteve ligjore apo nënligjore për rregullimin e procesit të votimit jashtë vendit, nuk mund të konsiderohet si “shkelje” të ligjit. Nuk argumentohet dhe nuk provohet nga pala paditëse lidhja shkakësore midis një situatë të mosrealizimit të procesit të votimit për shtetasit shqiptarë që banojnë jashtë vendit, me cënimin e pretenduar të procesit zgjedhor në qarkun Elbasan. Pikërisht, mosmarrja e masave për të mundësuar ushtrimin e së drejtës së votës nga shtetasit shqiptarë jashtë vendit, në shtetet që jetojnë, nuk mund të passjellë shpalljen e pavlefshmërisë së zgjedhjeve në zonën zgjedhore

përkatëse, duke mohuar të drejtën e votuesve që kanë ushtruar të drejtën e votës. Ky është një pretendim që nuk mund të paraqitet para Kolegjit dhe pas pjesëmarrjes në zgjedhje të subjektit zgjedhor. Nëse do të pranohej ky pretendim i palëve paditëse nuk duhet të ishin zhvilluar zgjedhjet e 25 prillit 2021 nëse nuk do ishte rregulluar me akt normativ të Komisionit Rregullator, votimi i shtetasve shqiptar që jetojnë jashtë vendit. Për më tepër, sipas këtij interpretimi të palës paditëse, jo vetëm këto zgjedhje do të ishin të pavlefshme, por të tilla do të vijonin të ishin, derisa të miratohej një akt normativ për votimin e zgjedhësve me banim jashtë vendit. Pa analizuar më tej Kolegji, thekson se mosvotimi i zgjedhësve me banim jashtë vendit nuk përbën shkak për pavlefshmëri të zgjedhjeve në kuptim të nenit 160 të Kodit Zgjedhor.

36.3 Në vijim të argumentit të mësipërm, si autoritet bindës Kolegji sjell në vëmendje jurisprudencën e GJEDNJ-së. Në disa çështje Gjykata e ka përsëritur pajtueshmërinë e imponimit të një kriteri vendbanimi me nenin 3 të Protokollit nr. 1. Atë mund ta përligjin disa arsye: **së pari**, prezumimi se një qytetar jo me banim aty është i interesuar më pak drejtpërsëdrejti ose më pak vazhdimisht për problemet e përditshme të vendit të tij si edhe i njeh më pak ato; **së dyti**, kandidatët për zgjedhjet legjislativë nuk kanë kurrfarë mundësie që t’ua paraqesin sfidat e ndryshme zgjedhore qytetarëve që ndodhen jashtë shtetit dhe këta të fundit kanë më pak ndikim në përzgjedhjen e kandidatëve apo në përcaktimin e programeve të tyre zgjedhore; **së treti**, lidhja e ngushtë ndërmjet së drejtës së votës në zgjedhjet legjislativë dhe faktit që prekesh drejtpërdrejt nga aktet e organeve politike të zgjedhura në këtë mënyrë; dhe, **së katërti**, shqetësimi i drejtë që mund të ketë ligjvënësi për ta kufizuar ndikimin e qytetarëve me banim jashtë shtetit mbi zgjedhje që kanë të bëjnë me disa pika të cilat, ndonëse duke qenë sigurisht themelore, prekin në radhë të parë personat që janë me banim brenda vendit. Edhe sikur personi i interesuar të mos i ketë shkëputur ndoshta lidhjet me vendin e tij të prejardhjes e sikur disa prej elementeve të sipërpërmendur, për rrjedhojë, të mos kenë mbase të bëjnë me të, ligji nuk mund të marrë gjithmonë parasysh secilin rast individual, por duhet të parashtrojë një rregull të përgjithshëm (*Hilbe k. Lihtenshtajnit*, 31981/96, GJEDNJ 1999-VI); (*Doyle k. Mbretërisë së Bashkuar*, (vend. pran.), nr. 30158/06, 6 shkurt 2007); (*Shindler k. Mbretërisë së Bashkuar*, § 105, nr. 19840/09, 7 maj 2013). **Në vijim të kësaj praktike**, Neni 3 i Protokollit nr. 1 nuk u’ a vë shteteve në ngarkim detyrimin për të vendosur një sistem që mundëson ushtrimin e së drejtës së votës jashtë shtetit për këtë kategori qytetarësh.

37. Pretendimi në lidhje me Urdhrin nr. 219 datë 19.04.2021 “Për karantimin e personave që vijnë në R.Sh. nga Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Greqia”, nxjerrë nga Ministri i Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, u është mohur e drejta e votimit shtetasve shqiptar që jetojnë në këto shtete;

37.1 Pala paditëse pretendoi se zgjedhjet në qarkun Elbasan duhet të shpallen të pavlefshme për shkak se me Urdhrin nr. 219 datë 19.04.2021 “Për karantimin e personave që vijnë në R.Sh. nga Republika e Maqedonisë së Veriut dhe Greqia”, nxjerrë nga Ministri i Shëndetësisë dhe Mbrojtjes Sociale, u është mohur e drejta e votimit shtetasve shqiptar që jetojnë në këto shtete. Kolegji thekson se siç ka argumentuar KAS, urdhri në fjalë, është kundërshtuar gjyqësisht në Gjykatën Administrative të Shkallës së Parë Tiranë dhe në Gjykatën Administrative të Apelit nga subjekti ankues LSI, por nuk është disponuar për shfuqizimin apo

ndryshimin e tij. Kolegji vë në dukje se urdhri ka qenë në fuqi dhe është nxjerrë, për të parandaluar përhapjen e virusit SARS COV 2, në kuadër të masave që janë marrë përgjatë periudhës së pandemisë “COVID 19 duke parashikuar karantinimin 14 ditor për shtetasit që hyjnë në Shqipëri nga Republika e Greqisë dhe Maqedonisë së Veriut gjatë periudhës 20.04.2021 deri më 03.05.2021.

37.2 Kolegji vlerëson të theksojë se Neni 3 i Protokollit nr. 1, i sipërcituar, ndryshon nga dispozitat e tjera të Konventës dhe të Protokolleve të saj të cilat garantojnë të drejta, sepse ai parashtron detyrimin që kanë shtetet anëtare për të organizuar zgjedhje brenda kushteve që sigurojnë shprehjen e lirë të mendimit të popullit dhe jo ndonjë të drejtë apo liri në veçanti. Të drejtat në fjalë nuk janë absolute. Në to ka vend për disa “kufizime të nënkuptuara”, dhe Shteteve Kontraktuese duhet t’u lihet një hapësirë për vlerësim në këtë lëmë. Nocioni “kufizim i nënkuptuar” do të thotë gjithashtu se Gjykata nuk i zbaton kriteret tradicionale të “domosdoshmërisë” ose të “nevojës së ngutshme shoqërore” që përdoren në suazën e neneve 8 deri në 11 të Konventës. Kur i duhet të shqyrtojë pika rreth përputhshmërisë me nenin 3 të Protokollit nr. 1, Gjykata vlerëson kryesisht dy kritere: i) *ajo sheh në një rëndësi anë se mos ka pasur arbitraritet ose mungesë përpjesëtueshmërie*, dhe në anën tjetër se ii) *mos kufizimi e ka cenuar shprehjen e lirë të mendimit të popullit*. (Mathieu-Mohin e Clerfayt k. Belgjikës, § 52, 2 mars 1987, seria A nr. 113; Ždanoka k. Letonisë [DhM], §§ 103-104 et 115, nr. 58278/00, GjEDNj 2006-IV).

37.3 Kolegji thekson se urdhri i mësipër është nxjerrë dhe i referohet periudhës së festave fetare (Pashkët), periudhë gjatë së cilës normalisht kontaktet midis njerëzve janë më të shumta dhe rrjedhimisht pasohet me shtim të udhëtimeve ndërshtetase. Kolegji vlerëson se nxjerrja e këtij urdhëri është një kufizim proporcional në kuptim të mbrojtjes së të drejtave sikurse është e drejta e “jetës dhe shëndetit” të qytetarëve në situatën konkrete, por edhe të shprehjes së lirive të tjera të garantuara, duke mospenguar pjesëmarrjen në votime të qytetarëve të shëndetshëm, për shkak të frikës nga infektimet. Kolegji vlerëson se pala paditëse nuk provon se nxjerrja e këtij urdhri ka patur ndikim të atillë në procesin zgjedhor në qarkun Elbasan, ka “cenuar shprehjen e lirë të mendimit të popullit” sa të mund të disponohet mbi pavlefshmërinë e zgjedhjeve. Pra, pretendimi është hipotetik dhe i përgjithshëm pa u provuar çënimi i rëndë i pretenduar i procesit zgjedhor në qarkun Elbasan. Sa më sipër, ky pretendim është i pabazuar në prova dhe ligj.

37.4 Pala paditëse ka pretenduar se në ditën e zgjedhjeve kanë qenë 23,000 të infektuar me “COVID 19” dhe kjo gjë ka passjellë pamundësinë e ushtrimit të së drejtës së votës nga ana e tyre, duke u konsideruar si një mohim *de facto* i së drejtës për të votuar. Kolegji vë në dukje se Kodi Zgjedhor, nuk parashikon mundësinë e votimit në distancë për zgjedhësit që ndodhen në territorin shqiptar. Kolegji vë në dukje se në kuadër të mospërhapjes së virusit SARS COV 2 janë miratuar rregulla ligjore për izolim të personave të infektuar. Kolegji vlerëson se në situatën pandemike COVID-19, duke pasur parasysh synimin për mbrojtjen e të drejtës së jetës dhe shëndetit, mosvotimi i personave të sëmurë me virusin SARS COV 2, duke qenë se kanë qenë në izolim, nuk konsiderohet shkelje e tillë që çënon rëndësi procesin zgjedhor, me pasojë pavlefshmërinë e zgjedhjeve në qarkun Elbasan. Madje nuk provohet sesa ndikim ka pasur ky numër në shkallë vendi në qendrat e votimit në qarkun e Elbasan dhe sa prej tyre kanë qenë zgjedhës dhe madje në këtë qark. Sa më sipër, ky pretendim është i pabazuar në ligj dhe prova.

38. *Pretendimet për krijimin, nga ana e subjektit zgjedhor Partia Socialiste e Shqipërisë, të një bazë të dhënash personale (database) për një numër të konsiderueshëm zgjedhësish.*

38.1 Pala paditëse pretendon se mbajtja e të dhënave për një numër të konsiderueshëm të zgjedhësve, në të cilat gjenin pasqyrim në mënyrë aluduese preferencat politike, i njohur ndryshe, referuar edhe nga jehona në media që pati ky lajm, “*skandali i patronazhistëve*”, ka ndikuar në vullnetin e votuesve duke bërë zgjedhjet e pavlefshme në qarkun Elbasan.

38.2 Kolegji thekson se pala paditëse nuk provoi në gjykim ndikimin e strategjisë së pretenduar se është ndjekur lidhur me “*patronazhistët*”, tek personat që kanë ushtruar të drejtën e votës duke ndikuar mbi vullnetin e zgjedhësve për pjesëmarrje në votime apo për preferencat e tyre përkundrejt partive politike në qarkun Elbasan. Kolegji vë në dukje se të dhënat personale duhet të mbrohen sipas parashikimeve të ligjit nr.9887/2008 “*Për mbrojtjen e të dhënave personale*”, ku parashikohen mekanizmat apo rrugët ligjore që ndiqen për të garantuar mbrojtjen e tyre.

38.3 Në vijim, referuar natyrës së këtij gjykimi, Kolegji nuk e gjen me vend të argumentojë më tej lidhur me këtë pretendim të paraqitur në gjykim, pasi në kompetencë të Kolegjit është vlerësimi nëse “*fenomeni*” i pretenduar si më lart, i konsideruar si shkelje nga pala paditëse, ka ndikuar ose jo në një masë të rëndë në cënimin e procesit zgjedhor. Kolegji vlerësoi se nuk provohet që ky fenomen të ketë ndikuar në vullnetin e zgjedhësve për pjesëmarrje në votime apo lidhur me preferencat e tyre partiake në qarkun e Elbasan.

39. *Pretendimet në lidhje me fenomenin e “shitblerjes së votës”, “përfshirjes në fushatën zgjedhore të personave me rekorde kriminale”, apo blerja e votive nëpërmjet ndihmave ushqimore dhe përfitimeve të tjera.*

39.1 Kolegji vlerëson se në lidhje me këto pretendime, që në vetvete mund të përbëjnë “*vepra penale*” ose “*veprimtari të palejuara*” sipas Vendimit nr. 9/2020 të Rregullatorit, mban të njëjtin qëndrim si më sipër ka arsyetuar (*referoju pikave 34 dhe 35 të këtij vendimi*). Kolegji gjithësesi, konsideron të ndalet në argumentet e përdorura nga palët paditëse, që pretendimet e tyre për pavlefshmëri të zgjedhjeve provohen edhe nga “*gjetjet*” apo “*deklaratat publike*” të bëra nga ndërkombëtarët/misioni vëzhgues i OSBE/ODIHR. KAS-i në vendimin objekt gjykimi ka argumentuar se: “...(...) në *deklaratën e Misionit vëzhgues të OSBE/ODIHR-it për gjetjet dhe konkluzionet paraprake, të datës 26.04.2021 përmbahen gjetje dhe të dhëna për shitblerjen e votës dhe për përdorimin e burimeve shtetërore, të cilat janë referuar në kërkesën ankimore. Në vlerësimin e këtij dokumenti KAS-i duhet të ndajë referencat me burim interlokutorët nga referencat me burim vëzhguesit e misionit. Në vlerësimin e tij të përgjithshëm misioni vëzhgues ka konstatuar se edhe në këto zgjedhje “mbetën problem praktikat gjerësisht të përhapura të blerjes së votës” (faqe 2), sikurse ka konsideruar të besueshme “raportimet sipas të cilave koordinatorët e partive të mëdha u ishin afruar për t’u blerë votat një numri domethënës votuesish nga komunitetet rome dhe egjiptiane (faqe 16). Deklarata eidenton faktin se “ministrat vijuan fushatën përgjatë veprimtarive zyrtare dhe me këtë publicitet i dhanë përparësi domethënëse partisë qeverisëse”, sikurse thekson se ishin shqetësim dhënia e incentivave dhe pretendimet për presion mbi nëpunësit publikë (faqe 2). Dokumenti nuk përmban të dhëna*

specifike në lidhje me Qarkun Elbasan në këto aspekte. Gjetjet dhe konkluzionet paraprake të deklaratës janë të besueshme dhe të pranueshme. Sipas gjetjeve dhe konkluzioneve të kësaj deklarate të ODIHR, ka përhapje të fenomenit, blerja e votave është e pranishme si metodë së paku tek partitë e mëdha. Gjithsesi, përmasat e këtyre fenomeneve nuk formojnë, në gjykimin e misionit vëzhgues, shkak për pavlefshmëri, përndryshe deklarata nuk do t'i konsideronte zgjedhjet si zgjedhje ku “votuesit mund të zgjidhnin midis kandidatësh, të cilët mund të bënin lirshëm fushatë, me një kuadër ligjor që respekton liritë themelore” dhe ku “zgjedhjet ishin në përgjithësi të mirëorganizuara” (faqe 1). Kolegji vlerëson se misionet vëzhguese, ndër të tjera, me konstatimet e tyre, ndihmojnë në evidentimin e problematikave që janë shfaqur gjatë një procesi zgjedhor, si dhe në marrjen e iniciativave, në të ardhmen, për ndryshime ligjore apo në krijimin e mekanizmave të përshtatshëm, për të përmirësuar sistemin zgjedhor. Kolegji, pa analizuar më gjatë, bazuar në analizën e sipërpërmendur të KAS-it, i gjen pretendimet e palës paditëse për të provuar pavlefshmërinë e zgjedhjeve në qarkun Elbasan përmes gjetjeve të misionit vëzhgues të OSBE/ODIHR, të pabazuar në nenin 160 të Kodit Zgjedhor.

39.2 Pala paditëse pretendoi se në qarkun e Elbasan si në qarqe të tjera është vënë re fenomeni i shitblerjes së votës dhe përfshirjes në fushatë të personave me precedent penal dhe për këtë fenomen ka paraqitur kallëzime penale në prokurori në rrethe dhe në SPAK. Sipas palës paditëse, ky fenomen është konstatuar edhe në Deklaratën e Gjetjeve dhe Rekomandimeve Paraprake të OSBE/ODIHR. Kjo sipas palës paditëse ka cënuar rëndë procesin zgjedhor dhe për pasojë i bën të pavlefshme zgjedhjet në qarkun e Elbasan. Kolegji vë në dukje se këto pretendime janë të përgjithshëm dhe të tilla që nuk provojnë rast konkret të ndikimit në shtrembërimin e votës së votuesve dhe rrjedhimisht në cënimin të rëndë të procesit zgjedhor në qarkun Elbasan. Kolegji vlerëson se nga pala paditëse, nuk u arrit që të argumentohej lidhja shkakësore midis fenomenit të “shitblerjes së votës” apo “përfshirjes në fushatë zgjedhore të personave me rekorde kriminale”, e më tej, edhe sikur të provohej ky pretendim, me pasojën e ardhur në cënim të procesit dhe rezultatin konkret të zgjedhjeve.

39.3 Kolegji rithekson se pavlefshmëria e zgjedhjeve duhet të bazohet në prova që qartësisht evidentojnë cënimin e rëndë të procesit zgjedhor nga veprimet e kryera në shkelje të ligjit dhe jo të bazohet në hamendësime të përgjithshme. Kolegji nuk mund të pranojë apriori pretendimin për ekzistencë të shkeljes apo shkeljeve, të ngritura në nivelin e një vepre penale, thjesht sepse është paraqitur një kallëzim penal. Sa më sipër, Kolegji e gjen pretendimin të pabazuar në prova dhe ligj.

40. Pretendimet për përdorimin e fondeve publike për fushatën zgjedhore, investimet publike, intimidimi i administratës etj.

40.1 Kolegji vë në dukje se pala paditëse nuk provon lidhjen shkakësore midis këtyre veprimtarive me pasojën që pretendohet se ka ardhur dhe konkretisht cënim të rëndë të procesit zgjedhor në qarkun Elbasan. Kolegji vë në dukje se veprimtari të tilla të pretenduar të kryera në kundërshtim me rregullimet e Kodit Zgjedhor dhe vendimit nr. 9/2020 të Komisionit Rregullator të KQZ, (referoju pikës 35 më sipër), nuk provohet nga pala paditëse se kanë pasur ndikim në pjesëmarrjen e zgjedhësve në votime dhe në preferencat politike të tyre, apo të identifikojnë preferencën me qëllim analizimin në lidhje me pasojën e kërkuar “ndarjen e mandateve”. Përsa

kohë që nuk arrihet të provohet cënimi konkret i procesit zgjedhor në qendrat e votimit të qarkut Elbasan nga këto veprimtari të ndaluara, atëherë pretendimi për pavlefshmëri të zgjedhjeve në të gjitha qendrat e qarkut Elbasan është i pabazuar në prova dhe ligj.

40.2 Kolegji gjen me vend të ritheksoj së pretendimet në lidhje me këto “fenomene” të pretenduara se kanë ndodhur, citohen në mënyrë të përgjithshme dhe nuk faktojnë ndikimin mbi procesin zgjedhor, në atë nivel, që mund të passjellin pavlefshmëri të zgjedhjeve. Kolegji rithekson se pala paditëse në kuptim të nenit 160 të Kodit Zgjedhor duhet të provonte ndikimin në procesin zgjedhor në një qendër votimi ose disa të tilla të caktuara të veprimtarinë ndaluese konkrete që pretendohet se është kryer. Kolegji rithekson se pavlefshmëria e zgjedhjeve duhet të bazohet në prova, që qartësisht evidentojnë cënimin e rëndë të procesit zgjedhor nga veprimet e kryera në shkelje të ligjit dhe jo të bazohet në hamendësime të përgjithshme dhe të pafaktuara. Sa më sipër, Kolegji e gjen pretendimin të pabazuar në prova dhe ligj.

41. Pretendimet mbi miratimin e ndryshimeve kushtetuese me ligjin nr.115/2020, ndryshimeve në ligjin “Kodi Zgjedhor” me ligjin 118/2020, pa pëlqim të subjektit ankues.

41.1 Pala paditëse ka pretenduar se ndryshimet e njëanshme të Kodit Zgjedhor nga Partia Socialiste kanë shkelur marrëveshjen konsensuale me KQZ-në, që u evidentuan si problematikë edhe nga Misioni i OSBE/ODIHR. Sipas palës paditëse në opinionin e tyre të përbashkët, Komisioni i Venecias të Këshillit të Evropës dhe ODIHR-i shprehën keqardhje që procedurat e miratimit të ndryshimeve në Kushtetutë dhe në Kodin Zgjedhor kishin qenë jashtëzakonisht të nxituara dhe që nuk ishin paraprirë nga një proces i duhur konsultimi. Kolegji vë në dukje se pretendimi për pavlefshmërinë e zgjedhjeve në qendrat e votimit të qarkut Elbasan për shkak të ndryshimeve kushtetuese dhe ligjore në mënyrë të njëanshme nga PS, nuk gëzon kapacitetin juridik për t’u konsideruar “shkelje” që ka dëmtuar rëndë procesin zgjedhor në kuptim të nenit 160 të Kodit Zgjedhor.

42. Pretendimet për përqindje, të konsideruar të lartë, të votave të pavlefshme.

42.1 Sipas palës paditëse numri i votave të pavlefshme në zgjedhje ishte 83.028 vota ose 5% e numrit total të votuesve dhe vetëm për Qarkun e Elbasanit ishin 9771 ose 5.88 % vota të pavlefshme. Pala paditëse pretendon se ky fakt është ndikuar nga përmbajtja e fletës së votimit me numra dhe jo me emrat e kandidatëve, duke krijuar konfuzion ditën e zgjedhjeve. Sipas palës së paditur kjo ka çuar në mohim të së drejtës së votës së lirë të zgjedhësve dhe deformim të rezultatit të zgjedhjeve dhe për pasojë kërkon pavlefshmërinë e zgjedhjeve në qendrat e votimit të qarkut Elbasan. Kolegji me vendimin nr.5 datë 04.04.2021, është shprehur lidhur me pretendimet e subjekteve zgjedhorë mbi përmbajtjen e fletës së votimit. Kolegji thekson se nuk u provua nga pala paditëse lidhja midis evidentimit dhe konstatimit të votave të pavlefshme me cënimin e procesit zgjedhor në këtë qark.

42.2 Kolegji vë në dukje se ashtu sikurse ka arsyetuar KAS, pavlefshmëria e votave (duke marrë parasysh edhe faktin se vota është e fshehtë), nënkupton edhe pamundësinë e evidentimit të vullnetit real të zgjedhësve dhe për pasojë edhe pamundësinë e verifikimit të cënimit real të secilit subjekt zgjedhor. Kolegji thekson se palët paditëse nuk arritën të provonin

lidhjen midis evidentimit të një përqindje të caktuar të votave të pavlefshme dhe cënimit të rëndë të procesit zgjedhor në qarkun Elbasan.

42.3 Kolegji rithekson se pavlefshmëria e zgjedhjeve duhet të bazohet në prova që qartësisht evidentojnë cënimin e rëndë të procesit zgjedhor nga veprimet e kryera në shkelje të ligjit dhe jo të bazohet në hamendësime të përgjithshme dhe të pafaktuara. Sado që neni 3 i Protokollit nr. 1 e nënkupton parimin e barazisë së trajtimit të të gjithë qytetarëve në ushtrimin e së drejtës së tyre të votës, ... kjo nuk do të thotë se të gjitha votat duhet të kenë një peshë të barabartë për sa i takon rezultatit. Kështu, asnjë sistem nuk e shmang dot dukurinë e “votave të shkuara dëm” (*Partija “Jaunie Demokratëti” e Partija “MËsu Zeme” k. Letonisë § 54, (vend. pran.), nr. 10547/07 e 34049/07, 29 nëntor 2007*). Sa më sipër, Kolegji e gjen pretendimin të pabazuar në prova dhe ligj.

43. Pretendimi për kryerjen e votimeve të shumëfishta, pas kontrollit të kryqëzuar të të dhënave PEI;

43.1 Pala paditëse ka pretenduar se ka patur parregullsi në administrimin e pajisjeve të përdorura për identifikimin e zgjedhësve, të cilat kanë lidhje me regjistrimin e një gjurme daktiloskopike për më shumë se një identitet zgjedhësi, sikurse ka pasur raste të personave me identitet me gjurmë daktiloskopike të njëjta në dy qendra votimi të ndryshme. Sipas palës paditëse kjo përbën shkak për pavlefshmëri të zgjedhjeve në qendrat e votimit të qarkut Elbasan.

43.2 Kolegji thekson se KAS-i në vendimmarrjen objekt gjykimi parashton se:”
...(...) *Subjektet ankuese në tërësi pretenduan se materiali shpjegues me statistikat e kontrollit të kryqëzuar të të dhënave PEI dhe dëshmia e Nënkomisioneres Shtetërore të Zgjedhjeve provojnë se ka patur parregullsi në administrimin e pajisjeve, të cilat kanë lidhje me regjistrimin e një gjurme daktiloskopike për më shumë se një identitet zgjedhësi, sikurse ka pasur raste të izoluara të personave me identitet dhe gjurmë daktiloskopike të njëjtë në dy qendra votimi të ndryshme. Në vlerësimin e përfaqësuesit të subjektit ankues PD ky fakt provon se ekziston mundësia që një person i vetëm të ketë votuar në emër të shumë zgjedhësve dhe kjo e bën votimin në këto raste të pavlefshëm. Nga shqyrtimi i materialit të servitur nga KQZ-ja rezulton se ai jep informacion për fazën e parë të hetimit administrativ që neni 167/2 i KZ kërkon të kryhet “pasi të jetë shpallur rezultati përfundimtar, të jenë përmbyllur procedurat ankimore dhe zgjedhjet të kenë përfunduar” me qëllimin “për të verifikuar rregullsinë dhe saktësinë e veprimtarisë së administratës zgjedhore përgjatë administrimit të procesit dhe vlerësimit e numërimit të votave”. Rezultatet e servitura në material formojnë indicie për hetimin administrativ të KQZ-së, por nuk formojnë dot prova për të mbështetur pretendimin e subjektit ankuese “ për raste të shumta të votimit të dyfishtë”. Materiali i servitur konstaton se për zonën zgjedhore ka një listë prej 312 rastesh të identifikuar me gjurmë daktiloskopike të dyshuara të njëjta nga pajisjet, por jo të përputhshme. Nëse gjurmët do ishin të përputhshme, atëherë pajisja do t’i kish deklaruar të përputhshme ato. Vetëm në katër raste ky dyshim përqas gjurmën daktiloskopike me identitetin e njëjtë në dy qendra votimit të ndryshme. Mbi bazën e informacionit të përftuar nga materiali i servitur mund të ngrihen vetëm hipoteza për sjelljen e zgjedhësve të evidentuar por nuk mund të krijohet bindja për shkelje të provuara, aq më tepër për votim të dyfishtë. Nga palët në proces u argumentua se materiali i servitur provon se administrimi i procesit nga operatorët ka qenë i*

parregullt. KAS-i çmon se ky pretendim nuk ka lidhje me pretendimin për votim të shumëfishtë për të cilin ishte kërkuar marrja e provës. Ky material dhe stadi aktual i hetimit administrativ të KQZ-së nuk e provon pretendimin për votim të shumëfishtë”.

43.3 Kolegji i gjen argumentat e mësipërme të KAS-it të bazuara. Konkretisht, nga vetë KAS-i pranohet se nga rezultatet e marra krijohen indicie për kryerje të verifikimeve të tjera, por nuk është provohet as nga pala paditëse ekzistenca e fenomenit të “*votimit të shumëfishtë*”. Për më tepër, nuk u arrit të provohej konkretisht, se cilat ishin këto raste konkrete të votimit të pretenduar të shumëfishtë, që kishin ndikim të tillë në procesin zgjedhor, sa të psjellin për pasojë pavlefshmëri të zgjedhjeve në qendrat e votimit të qarkut Elbasan. Sa më sipër, Kolegji e gjen pretendimin të pabazuar në prova dhe ligj.

44. Pretendim për diskriminimi i kandidatëve gjatë procesit zgjedhor

44.1 Sipas palës paditëse ligji zgjedhor u lejon vetëm Kryetarëve të partive, por asnjë kandidat tjetër që të kandidojë deri në 4 zona zgjedhore, ndërkohë që kandidatët e tjerë mund të kandidojnë vetëm në një zonë, gjë që përbën shkelje të së drejtës së kandidimit në kushte të barabarta, ky fakt, përbën një diskriminim në të drejtën për t’u zgjedhur, në kuptim të neneve 18 dhe 45 të Kushtetutës. Kolegji vë në dukje se pretendimi i mësipërm i palës paditëse për pavlefshmërinë e zgjedhjeve në qendrat e votimit të qarkut Elbasan, nuk ka bazë sipas parashikimit të nenit 160 të Kodit Zgjedhor.

44.2 Më tej akoma, Kolegji vlerëson të sjellë në vëmendje të palëve Jurisprudencën e GjEDNj-së, e cila thekson se, *-ashtu si aspekti “aktiv”, aspekti “pasiv”, e drejta për të qenë kandidat në zgjedhje, ...është “e pandashme nga nocioni i regjimit me të vërtetë demokratik” (Podkolzina k. Letonisë, § 35, nr. 46726/99, GjEDNj 2002-II). Mirëpo kontrolli i ushtruar nga Gjykata lidhur me këtë aspekt të neni 3 të Protokollit nr. 1 është më pak i rreptë sesa ç’është për sa i përket së drejtës së votës; kontrolli i përpjesëtueshmërisë është më pak i thellë. Shtetet gëzojnë pra në këtë fushë një hapësirë vlerësimi më të gjerë sesa kur bëhet fjalë për aspektin “aktiv” (Etxeberria me të tjerë k. Spanjës, § 50, nr. 35579/03 e 3 të tjerë, 30 qershor 2009). ...Megjithatë, ndalimi i diskriminimit, i parashikuar nga neni 14 i Konventës, edhe këtu nuk zbatohet më pak. Por, në këtë kontekst, ndonëse hapësira për vlerësim që u njihet zakonisht shteteve në fushën e së drejtës për të qenë kandidat në zgjedhje është e gjerë, në qoftë se dallimi në trajtim bëhet mbi bazë race, ngjyre ose prejardhjeje etnike, nocioni i përligjes objektive dhe të arsyeshme duhet të interpretohet në mënyrë sa më të rreptë (Sejdić e Finci k. Bosnjë-Hercegovinës [DhM], § 44, nr. 27996/06 e 34836/06, GjEDNj 2009).*

44.3 Nuk rezulton se ka të dhëna për ndonjë “*diskriminim*” nga ligji zgjedhor, kur ai u lejon vetëm Kryetarëve të partive kandidimin në më shumë se një zonë, pasi ndjek qëllime të tjera, të ndryshme nga dallimi mbi bazë race, ngjyre ose prejardhjeje etnike.

45. Sa më sipër, Kolegji arrin në përfundimin se shkeljet e pretenduara se janë kryer për një pjesë nuk u provua ekzistenca e tyre dhe për pjesën tjetër nuk u prova se kanë ndikuar në cënimin e rëndë të procesit zgjedhor që të bëj të pavlefshme zgjedhjet në të gjitha qendrat e votimit në qarkun Elbasan. Sa më sipër, Kolegji arrin në përfundimin se padia e paraqitur nga

subjekti zgjedhor “**Partia Demokratike Aleanca për Ndryshim**”, është e pambështetur në prova dhe në ligj dhe për pasojë duhet rrëzuar.

PËR KËTO ARSYE

Kolegji Zgjedhor Gjyqësor, bazuar në Ligjin nr.10019 datë 29.12.2008 “Kodi Zgjedhor i Republikës së Shqipërisë” i përditësuar,

V E N D O S I

- Rrëzimin e padisë së palës paditëse **Partia Demokratike – Aleanca për Ndryshim**, si të pambështetur në prova dhe në ligj.
- Ky vendim është i formës së prerë dhe ndaj tij nuk lejohet ankim.
- U shpall në Tiranë, sot më datë 15.06.2021.

GJYQTARE

Manjola XHAXHO

GJYQTAR

Gentian MEDJA

GJYQTARE

Emona MUÇI

GJYQTARE

Alma KOLGJOKA

GJYQTAR

Asim VOKSHI